

Årsrapport 2018–2019

Sydskustens landskapsförbund är en intresseorganisation för de tvåspråkiga kommunerna i södra Finland.

Vårt uppdrag är att främja den svenskspråkiga befolkningens förutsättningar att få kultur- och utbildningstjänster av god kvalitet. Samlad kompetens, kopplad till finansiering från både den offentliga och den ideella sektorn, är verktyget i arbetet.

MEDLEMSKOMMUNER:

Borgå stad	Lapträsk kommun
Esbo stad	Lovisa stad
Grankulla stad	Pargas stad
Hangö stad	Raseborgs stad
Helsingfors stad	Sibbo kommun
Ingå kommun	Sjundeå kommun
Kimitoöns kommun	Vanda stad
Kyrksläotts kommun	Åbo stad

Nylands svenska landskapsförbund, grundat 1959 och Åbolands kulturråd gick 1998 samman och bildade Sydskustens landskapsförbund r.f. i syfte att bevaka svenska kultur- och utbildningsfrågor och att idka annan intressebevakning, som är central i de svensk- och tvåspråkiga medlemskommunerna.

Sakkunnigorganisation

Samarbetsorganisation

Sekreterarorganisation

Projektorganisation

Innehåll

5	INLEDNING
6	1. ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN
8	1.1. Styrelse och arbetsutskott
9	1.2. Personalen
10	1.3. Finansieringen
12	1.4. Sydkusten 20 år
15	2. UTBILDNINGSPOLITISKA FRÅGOR
15	2.1. Småbarnspedagogiken
18	2.2. Utbildningsfrågor och lärartillgång
20	2.3. Morgon- och eftermiddagsverksamhet och skolans klubbverksamhet
23	3. SEMINARIER OCH KURSER
23	3.1. Seminarier för daghemspersonal
24	3.2. Ny utbildning i kollegialt lärande och utvecklingsarbete
25	3.3. Utbildning och kurser för klubb- och eftisledare
26	3.4. Ordkonstkurser
29	4. KULTUR
29	4.1. Ordkonst – Sydkustens ordkonstskola
40	4.2. Ebban
41	4.3. Berättande
42	4.4. Projektet "Skärgårdshistoria med många sinnen"
45	4.5. Projektet "Föreningar tillsammans"
46	4.6. Projektet Digikult
47	4.7. Kulturmöten och samarbeten i Åboland
52	5. INFORMATION OCH WEBBTJÄNSTER
53	6. SAMARBETE OCH NATIONELLA UPPDRAG
55	BILAGOR

Inledning

För att ge läsaren en mer detaljerad information om de olika åtaganden som förbundet haft under året, kompletterar vi verksamhetsberättelsen med denna årsrapport. Rapporten sträcker sig från förbundsmötet den 19 april 2018 fram till förbundsmötet den 25 april 2019. Med hjälp av årsrapporten vill vi ge våra medlemskommuner, samarbetsparter och finansiärer en mera heltäckande bild av verksamheten. Vi vill ge delegaterna på förbundsmötet ett dokument som informerar men som också inspirerar till diskussion.

1. Allmänt om verksamheten

År 2018 fyllde Sydkustens landskapsförbund r.f. 20 år (i fortsättningen Sydkusten). Förbundet grundades 21.9.1998 av Nylands svenska landskapsförbund och de dåvarande åboländska kommunerna och medlemmarna i Åbolands kulturråd. Man byggde vidare på de traditioner som respektive organisation sedan länge tillbaka hade etablerat, men formade den nya organisationen så att den skulle ha ett brett kulturbärande uppdrag och föra samman och stöda den svenskspråkiga befolkningen i Nyland och Åboland. I stadgarna för Sydkusten fastställs att förbundets syfte är att främja den svenskspråkiga befolkningens allmänna och gemensamma intressen, bevaka och bereda de svenska utbildningspolitiska frågorna samt främja de svenska kultursträvandena på verksamhetsområdet.

Uppdraget är omfattande och verksamheten har utgått från visionen "Alltid det bästa på svenska inom utbildning och kultur". Enligt Sydkustens mission fungerar vi som en sakkunnig-, samarbets-, projekt-, och sekreterarorganisation. Vi verkar tillsammans med medlemskommunerna och samarbetsparter för att den svenska befolkningens tillgång till kultur och utbildning på svenska upprätthålls på fullgod nationell nivå. Vi arbetar kompetenshöjande för att stöda det livslånga lärandet och för att stärka kulturautomin. Vår roll är att synliggöra vikten av det svenska språket och den svenska kulturen och bevaka frågor av speciell relevans för den finlandssvenska befolkningen. Vi för dialog med aktörer i Norden och skapar mervärde i nätverk och i samarbetet med kommun och stat.

I det praktiska arbetet utgår vi från de behov som finns inom vårt verksamhetsområde. Eftersom över hälften av finlandssvenskarna bor i våra medlemskommuner är arbetet mångfacetterat samtidigt som det kräver fokuserade insatser. Då det sker omvärldsförändringar påverkas också vår verksamhet. Sydkusten stöder medlemskommunerna genom att i verksamheten söka finansiering för största delen av de mera omfattande insatserna och projekten som vi genomför. Finansieringen kommer från EU-program, från statliga instanser, fonder och stiftelser. Basen och kontinuiteten för verksamheten garanteras genom medlemskommunernas medlemsavgifter.

Vid förbundsmötet 2018 fastställdes de tyngdpunktsområden som stått som bas för verksamheten:

KULTURAUTONOMIN OCH FRÅGOR AV SPECIELL RELEVANS FÖR DEN FINLANDSSVENSKA BEFOLKNINGEN

Sydkusten arbetar långsiktigt med alla de frågor vi tar oss an. Vi håller uppsikt över förändringar i samband med de processer som pågår inom den kommunala och statliga förvaltningen och handlar utgående från dem. Utmaningarna gäller tillgång på service, språkets synlighet, offentliga tjänster samt information om hur man genom egen aktivitet kan främja och utveckla sina egna kulturella, språkliga och samhällsliga intressen. Vi arbetar i nätverk för att uppnå bästa resultat och upprätthåller kontaktnät till våra medlemskommu-

ner, Utbildningsstyrelsen, svenska serviceenheten för undervisningsväsendet vid Regionförvaltningsverket, Kommunförbundet, universitet och högskolor, politiskt förtroendevalda, Folktinget, finlandssvenska organisationer m.fl.

UTBILDNING OCH FRITID – BARN OCH UNGA

Vi arbetar för att svensk småbarnspedagogik och utbildning på alla stadier har hög kvalitet och är attraktiv. Vi prioriterar barn och unga och verksamhet som stöder det svenska språket och den svenska kulturen. Den finlandssvenska skolan, småbarnspedagogiken samt eftis- och fritidsverksamheten står i centrum för arbetet. Barnens lika rätt till god utbildning och stimulerande kulturfostran också på svenska i medlemskommunerna är grunden för Sydkustens barninriktade verksamhet. Sydkusten upprätthåller Sydkustens ordkonstskola som erbjuder grundläggande konstundervisning i ordkonst och övrig ordkonstverksamhet på svenska i medlemskommunerna. Genom kultur- och konstfostran ges barn och unga en positiv värdegrund, kännedom om sitt kulturarv, inspiration till egen aktivitet samt stöd för sin utveckling som individer. Aktiviteter och meningsfull stimulans förebygger utslagning och utanförskap bland våra unga. Vi verkar för att undervisningen för barn med invandrabakgrund även är organiserad inom det svenska utbildningsväsendet. Vi för dialog med aktörer i Norden och skapar mervärde i nätverk och i samarbetet med kommun och stat.

TILLGÅNGEN PÅ SVENSKSPRÅKIG ARBETSKRAFT

Vi arbetar kompetenshöjande för att stöda det livslånga lärandet. Sydkusten arbetar fortlöpande för att behörig,

välutbildad och motiverad personal finns i daghem och skolor. Medlemskommunerna stöds genom aktivt arbete för att i nätverk sammanföra tjänstemän och personer inom utbildningsinriktningar, stat och kommun för att söka lösningar då det saknas behörig personal. Aktivitet i förhållande till statsmakten, utbildningsanordnare och fortbildare är nödvändig för att påminna om de språkspecifika behoven. Vi stöder alla åtgärder som förbättrar bristen på lärare och daghemspersonal. Vi bistår vid behov med personalrekryteringen till skola och daghem. Vi stöder även sysselsättningen bland kulturtövarna genom vår projektverksamhet och i samarbete med andra verkar vi för att underlätta integration på svenska och därmed förenkla invandrades möjligheter att komma in i arbetslivet.

INFORMATION OM STÖDFUNKTIONER OCH SVENSK VERKSAMHET

Sydkusten upprätthåller flera webbplatser med information om svensk verksamhet. Vi utvecklar och effektiviserar kontinuerligt informationen för att göra tjänsterna mera lättillgängliga och synliga för såväl allmänheten som medlemskommunerna. Vi informerar på webben och på sociala medier, genom kontakter till media och i dialog med såväl tjänstemän som förtroendevalda. Vi lyfter fram frågor som är av betydelse för att förverkliga svenskspråkiga lösningar inom utbildning och kultur genom informationsutbyte med såväl tredje sektorn som statliga och kommunala verk och enheter. Målet är att varje region inom Sydkustens verksamhetsområde uppmärksammas och får stöd för den form av verksamhet man själv anser sig behöva.

1.1. Styrelse och arbetsutskott

Vid förbundets årsmöte i Esbo valdes **Mikaela Nylander** till ordförande för år 2018. Som vice ordförande har Holger Wickström och Heikki Pakarinen fungerat. Arbetsutskottet har bestått av presidiemedlemmarna Mikaela Nylander, Holger Wickström, Heikki Pakarinen samt styrelsemedlemmarna Bianca Gräsbeck, Werner Orre, Sofia Stolt, Lena Sjöberg och Inger Wretdal.

Mikaela Nylander

MEDLEMMAR I STYRELSEN HAR VARIT:

ORDINARIE

Inger Wretdal, sfp, Kimitoön
Oscar Ohlis, sfp, Helsingfors
Tiina Kujala, sfp, Esbo
Werner Orre, sfp, Raseborg
Bianca Gräsbeck, vf, Åbo
Heikki Pakarinen, saml, Esbo
Barbara Westman, sdp, Vanda
Erica Helin, sdp, Pargas
Lena Sjöberg, grön, Helsingfors
Oskar Dikert, vf, Helsingfors
Niklas Rönnberg, sfp, Helsingfors
Barbro Schauman, sfp, Åbo
Nina Björkman-Nystén, sfp, Lovisa
Holger Wickström, sdp, Raseborg
Sofia Stolt, sfp, Grankulla
Maj Björk, sfp, Pargas

ERSÄTTARE

Lars Nyberg, sfp, Åbo
Runa Ismark, sfp, Helsingfors
Håkan Sandell, sfp, Vanda
Dick Carstens, sfp, Hangö
Risto Nurmela, vf, Pargas
Veera Hellman, saml, Helsingfors
Elisabeth Helander, sdp, Helsingfors
Annukka Maunula, sdp, Åbo
Jonas Heikkilä, grön, Åbo
Veera Sui, vf, Helsingfors
Karin Palmén, sfp, Helsingfors
Tomas Björkroth, sfp, Pargas
Tony Björk, sfp, Kyrkslätt
Thorolf Bäckman, sdp, Raseborg
Fredrika Fellman, sfp, Vanda
Clara Lindqvist, sfp, Sibbo

1.2. Personalen

Förbundet har två kanslier, ett i Helsingfors och ett i Pargas. Personalen på kansliet i Helsingfors har varit förbundets direktör Agneta Eriksson, utvecklingschef Monica Martens-Seppelin, förbundssekreterare Ulrica Palmroos-Siltala, utbildningsplanerare Matias Österberg, planerare Maja Ottelin, planerare Irene Poutanen, samt från 1.7. projektledare Erik Berglund och bibliotekarie Mikael Gros för Ebban, skolbiblioteket på nätet. Vid kontoret i Pargas har platschef Lena Långbacka ar-

betat. Marina Saanila har fungerat som projektledare för "Skärgårdshistoria med många sinnen" från 1.3 och ordkonstledare Paola Fraboni har varit anställd på 50 % från 1.3. Timanställda ordkonstlärare och övriga personer som avlönats med arvoden har också medverkat i förbundets verksamhet. Bokföringsbyrån Tärnan har skött förbundets bokföring och i huvudsak även betalningsrörelsen.

1.3. Finansieringen

Sydkusten arbetar målmedvetet för en stabil ekonomi. Vi anhåller om bidrag från såväl offentliga som privata bidragsgivare. Genom den externa finansieringen har vi haft möjlighet att genomföra en bred verksamhet och flera projekt. För kontinuiteten i all verksamhet är det dock av stor betydelse att den ekonomiska basen och likviditeten är tillräckligt stark. Det är också en förutsättning för att kunna planera större projekt och söka finansiering för dem. Vi genomför mycket av verksamheten i samarbete med andra organisationer, vilket ger

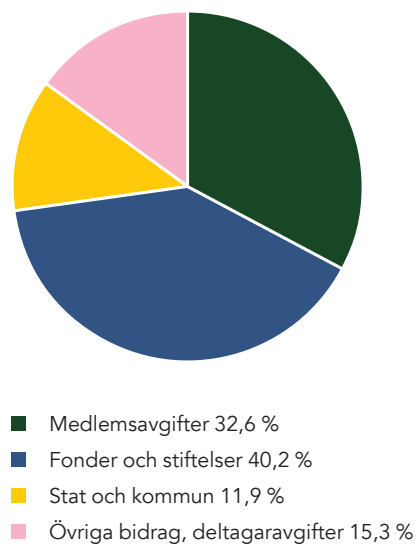
ett viktigt mervärde, men vilket även innebär att vi är kostnadseffektiva.

Kommunernas medlemsavgifter är Sydkustens basfinansiering. År 2018 utgjorde den 32,6 % av intäkterna för verksamheten. De övriga kostnaderna täcktes av medel som inflöt från utomstående finansiärer.

Kostnaderna för verksamheten kalenderåret 2018 var 745 393,47 €. Verksamheten uppvisar ett överskott om 4470,79 €.

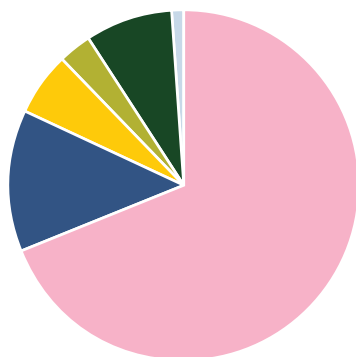
INTÄKTER 2018	EURO	%
Medlemsavgifter	244 085,00	32,6 %
Fonder och stiftelser	301 254,80	40,2 %
Stat och kommun	89 520,63	11,9 %
Övriga bidrag, deltagaravg.	115 003,83	15,3 %
Sammanlagt	749 864,26	100 %

INTÄKTER 2018

UTGIFTER 2018	RESULTAT 2018	%	BUDGET 2018	RESULTAT 2017
Löner, arvoden, förtroendemannaarvoden	517 796,13	69,5 %	533 325,91	506 672,58
Kansli, administration	93 829,83	12,6 %	110 260,87	153 138,31
Köptjänster	41 249,42	5,5 %	59 867,98	47 590,11
Övriga personalkostnader	20 614,87	2,8 %	23 186,61	17 800,95
Möten och seminarier	63 020,86	8,5 %	60 277,40	49 695,09
Styrelse mötes- och resekostnader	5 905,60	0,8 %	9 037,99	7 881,56
Avskrivningar	2 441,76	0,3 %	2 450,00	3 255,68
Medlemsavgifter	535,00	0,1 %	440,00	510,00
Sammanlagt, utgifter	745 393,47	100 %	798 846,76	786 544,28

RESULTAT 2018

- Löner, arvoden, förtroendemannaarvoden 69,5 %
- Kansli, administration 12,6 %
- Köptjänster 5,5 %
- Övriga personalkostnader 2,8 %
- Möten och seminarier 8,5 %
- Styrelse mötes- och resekostnader 1,0 %

1.4 Sydkusten 20 år

Jubileumsåret firades med ett festseminarium i AV-salen i Helsingfors den 15 november. Där bjöds det bland annat på tillbakablickar på de gångna åren, intressanta föredrag, utställningar, bildspel, tårta och jubileumsskål.

Vid jubileumsseminariet kunde deltagarna bekanta sig med ett digert material som visar på Sydkustens mångsidiga verksamhet och med den utställning om förbundet som sammanställts av Lena Karhu och Helena Kajander vid Svenska centralarkivet.

I övrigt bestod seminariiprogrammet av en panel-diskussion om Sydkustens första år samt föreläsningar om aktuella teman. Lektor Birgit Schaffar-Kronqvist, från ämnet pedagogik vid Helsingfors universitet, talade om kunskap, bildning och kompetens i en föränderlig värld medan Siv Sandberg, forskare vid Åbo Akademi, hade rubriken "Var kommunernas framtid bättre förr? En resa från 1998 till 2018." I seminariet deltog ett 50-tal personer.

Styrelsens sommarträff i Borgå

22.11.2018

20 år av samverkan, en tillbakablick

Sydkustens 20-årsjubileum firades förra veckan med jubileumsseminariet "Kvalitativ utbildning och kultur på svenska - en självklarhet?". I programmet ingick en paneldiskussion om Syd kustens första år.

Panelen bestod av Stefan Andersson som jobbade som förbundssekreterare på Nylands svenska landskapsförbund vid grundandet 1998, styrelsemedlem Inger Wretdal som suttit i styrelsen alla 20 år, Luckans verksamhetsledare Jessica Lerche, också långvarig styrelsemedlem och undertecknad som anställdes som projektassistent för 20 år sedan. Syd kustens direktör Agneta Eriksson fungerade som moderator för paneldiskussionen.

Starten 1998

Syd kustens landskapsförbund grundades 21.9.1998 av Nylands svenska landskapsförbund och de dåvarande åboländska kommunerna och medlemmarna i Åbolands kulturråd. Agneta inledde paneldiskussionen med en allmän tillbakablick över hur samhället såg ut kring 1998 och vilka reformer som då var på agendan. Finland hade just gått in i EU och samarbetet mellan kommunerna blev vanligare och intensivare. Man insåg att det behövdes en starkare samverkan över landskapen för att både bevaka och utveckla de svenska frågorna.

I panelen diskuterade vi hur verksamheten såg ut vid grundandet och blickade tillbaka på hur det gick till när Nylands svenska landskapsförbunds ordförande Christoffer Grönholm var på "friarfärd" till de (då 10) åboländska kommunerna. Stefan, som deltog i rundresan, kom ihåg att förhandlingarna fördes i en positiv och konstruktiv anda. Inger konstaterade också att samgången lyckades enligt planerna och att alla

såg styrkan i att Åbolands kulturråds verksamhet kunde fortsätta på en ännu bredare och hållbarare bas.

Projekt och satsningar

Panelen lyfte upp några projekt och satsningar som i början av verksamheten hade en stor roll. Ett av dessa projekt var Mellannylandprojektet, som bl.a. ledde till grundandet av Luckan år 1992. Projektet som leddes av Nina Gran initierade också RRR: Rötter, Röster, Rum, som var en storsatsning och fungerade som ett paraply för svenska program under kulturhuvudstadsåret 2000 i Helsingfors. Tack vare koordinering och information stärktes det svenska programutbudet. RRR var en plattform för kultursamarbete och bestod av ett hundratal stora och små projekt, som på olika sätt synliggjorde det svenska i stadsbilden. Genom RRR föddes många nya innovativa projekt, synergier och samsamarbetsformer som fortfarande lever kvar, både direkt och indirekt.

Ett annat mångårigt och gränsöverskridande projekt som panelisterna diskuterade var Kulturnätverket Produforum som Luckan administrerade. Syd kust var huvudman för Produforum Åboland som pågick 2009-2014 och erbjöd ett forum för samarbete och stöd för fria kulturaktörer. Jessica konstaterade att Produforum fyllde ett klart behov på fältet och att det gav möjlighet för de små finlandssvenska aktörerna att skapa nya nätverk, höja sin kompetens och stärka sin professionalitet. Projektet tog slut för några år sedan men gav upphov till många konkreta resultat och aktiviteter som lever vidare.

Eftermiddagsverksamhet för skolbarn

Panelen diskuterade också eftis, en del av Sydkustens verksamhet som blivit bestående och där vi haft en stark nationell roll. I slutet av 1990-talet började en allmän samhällsdebatt om hur dåligt eftermiddagsverksamheten för de yngsta skolbarnen sköttes i Finland och det bildades olika arbetsgrupper på nationell nivå där också Sydkusten representerades. Vi startade år 2000 ett eftis-projekt för att utreda hur eftisverksamheten såg ut i Svenskfinland, vem som ordnade den, var den fanns, osv.

Enligt den första utredningen vi gjorde fanns det eftisverksamhet i endast 64 % av skolorna, idag finns det eftis i så gott som alla skolor och verksamheten har etablerats, utvecklats och blivit en självklar del av barnens vardag. Sydkusten blev tack vare vårt omfattande nätverks- och utredningsarbete medlem i Utbildningsstyrelsens nationella utvecklingsnätverk i samband med att lagen om morgon- och eftermiddagsverksamhet trädde i kraft år 2004. Nätverket är fortfarande aktivt och vi har fått en betydande roll att koordinera, utveckla och stärka eftisverksamheten med den svenskspråkiga verksamheten som utgångspunkt. Även detta gör vi i samverkan och samarbete med kommunerna och andra aktörer.

Diskussion kring EU och personaltillgång

Publiken gavs möjlighet att delta i diskussionen och vi fick bl.a. höra vår första pensionär Birgitta Bröckl berätta om hur det gick till när hon första gången fick höra om Leader- och EU-finansiering och hur hon lyckades få ihop en stor EU-projektansökan på en vecka.

Det som varit kärnan i Sydkusten verksamhet och som funnits med som en röd tråd under åren är att uppmärksamma personaltillgången inom den svenskspråkiga småbarnpedagogiken och utbildningen. Det är ganska talande att samma frågor som låg på agendan i början av Sydkustens verksamhetstid fortfarande är aktuella. När Carita Lundin anställdes som direktör år 2000 ville hon bl.a. jobba för att få en svensk lärarutbildning till södra Finland. Idag vet vi att det förverkligats, men långt senare.

Mycket blev osagt och odiskuterat, vi hade bara en halv tim-

me i programmet, men det gav ändå en tillbakablick hur Sydkusten startade och ett plock ur den breda verksamheten. I samband med att vi samlade ihop material till seminariet och utställningen blev jag påmind om och insåg hur omfattande verksamheten är och hur mycket vi gjort under de 20 åren.

Vad för vuxenlivet med sig?

Sydkusten har nu passerat barndomen och tonåren och går nu in i vuxenlivet med båda fötterna på jorden med klar blick framåt och en trovärdig och kvalitativ verksamhet i ryggsäcken. Hur framtiden ser ut i kommunerna och vilken roll Sydkusten kommer att ha i den nya landskapsreformen är just nu ganska oklar. Utbildning och kultur kommer att ha en mera betydande roll i kommunerna och det kommer fortfarande att behövas samordning för att stärka dessa frågor som är livsviktiga för oss svenskspråkiga. Sydkusten kan också i framtiden stöda kommunerna i arbetet med att utveckla en kvalitativ utbildning och kultur på svenska.

Monica Martens-Seppelin

Utvecklingschef

2. Utbildningspolitiska frågor

För den svenskspråkiga befolkningen är det av största vikt att all utbildning finns tillgänglig på svenska och att den håller hög kvalitet. En högklassig utbildning på svenska är en förutsättning för att språket och kulturen skall kunna leva och utvecklas i Finland. Grunden läggs redan inom småbarnspedagogiken som också banar väg för den svenskspråkiga utbildningsstigen. Sydkusten har kontinuerligt jobbat för främjande av lösningar och insatser som på ett positivt sätt stöder eller gynnar arbetet för småbarnspedagogiken och utbildningen. Inom alla stadier i utbildningen är lärarna i nyckelställning. Kvaliteten på utbildningen är nära sammanlänkad med lärarnas yrkeskunskap. I lägen då lärare saknar kompetens lider kvaliteten. Bristen på behörig personal i södra Finland, såväl inom småbarnspedagogiken som inom den grundläggande utbildningen och andra stadiets utbildning, är en långkörare som Sydkusten har fortsatt att jobba med. Vi stöder kommunerna med olika insatser som främjar såväl tillgången på behöriga lärare som kompetenshöjande bland personalen främst inom småbarnspedagogiken. Det fostrande arbetet är viktigt även inom morgon- och eftermiddagsverksamheten, vilket betyder att satsningar på personalen inom detta verksamhetsområde också är av stor betydelse. För att fullfölja vårt uppdrag i frågor som berör utbildning har vi samarbetat med företrädare för kommunernas bildningssektorer och utbildningsanordnare på alla stadier.

2.1 Småbarnspedagogiken

Småbarnspedagogiken har under de senaste åren genomgått många förändringar och den är viktig i Sydkustens verksamhet. I september 2018 trädde den nya lagen om småbarnspedagogik i kraft, med den påföljd att yrkesbeteckningarna ändrades och personalsammansättningen justerades. Enligt den nya lagen ska minst två tredjedelar av personalen vara antingen pedagoger eller socionomer, och av denna del ska minst hälften ha en pedagogisk examen. Förändringen ska ske under en övergångsperiod fram till 2030. I oktober 2016 fastställdes ett nytt nationellt styrdokument för småbarnspedagogiken, med syftet att bidra till att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet.

Även utanför professionen betraktar man småbarnspedagogiken med ett större intresse och inser i högre grad dess betydelse och dess fördelar för barnen. Sydkusten följer noga med den här utvecklingen och arbetar också kontinuerligt för att lyfta fram småbarnspedagogikens betydelse. Vi arbetar målmedvetet med att dels bevaka frågor som berör småbarnspedagogiken, dels erbjuda fortbildning för personal och värna om en hög kvalitet på daghemmen. Vi samlar regelbundet administratörer för småbarnspedagogik från våra medlemskommuner, samt utbildningsanordnarna från Hel-

Några ord om bildning

Bildning och utbildning är centrala begrepp när det gäller målen för våra strävanden och om vad som är värdefullt i det mänskliga livet.

På Sydkustens 20-årsjubileum (15.11 i Helsingfors) gav Birgitt Schaffar-Kronqvist, universitetslektor i pedagogik vid Helsingfors universitet, ett välkommet inlägg om både bildningens betydelse och dess begreppsliga förhållande till utbildning. För mig förefaller det som att den typen av begreppsligt klagörande som Schaffar-Kronqvist gjorde, syns i allt mindre grad i dagens samhälle. Diskussionen är viktig, för den handlar om målen för våra strävanden och om vad som är värdefullt i det mänskliga livet.

Bildning och utbildning

Bildning överskrider en uppsättning faktakunskaper eller färdigheter. Den är inte en viss sak och den går inte att skriva ner som en lista med givna punkter. Bildning handlar snarare om en strävan efter en persons eget kritiska begrundande och ett självständigt etiskt ställningstagande. Bildningen har karaktären av en fråga som var och en återkommande behöver ställa sig själv: Hur kan jag förverkliga det mänskliga i mig och i den gemenskap jag ingår i? Vilken kunskap och vilka färdigheter behöver jag för det? Som övergripande mål för bildningen fungerar på så sätt människans frihet och ständiga förbättring. Bildning är en strävan efter ett mänskligare liv, inte en slutprodukt av en inlärningsprocess. Bildning handlar alltså mera om ett ideal att sträva efter, inte något som låter sig kryssas av och sedan falla i glömska då det väl uppnåtts.

Den här tanketraditionen faller tillbaka på Wilhelm von Humboldt och i ett längre perspektiv på Aristoteles.

Utbildning handlar om pragmatiska lösningar för att överlag möjliggöra en bildningsprocess. Det handlar om konkreta mål och innehållsbeskrivningar (examen), om konkreta samhälleliga behov (t.ex. professioner med standardiserad utbildningsstruktur), om konkreta administrativa ramar (storlek på grupper, längd på lektioner, osv.)

Schaffar-Kronqvist lyfte i sitt inlägg också fram ett annat sätt att få syn på skillnaden mellan bildning och utbildning genom att se på begreppen kompetens och lärande. En grundläggande orsak till att kompetens eftersträvas och ses som värdefullt, eller ett slags yttersta mål med kompetens, kan sägas vara att utbilda nästa generation till kompetenta människor. Det här är ett ideal och i samma veva en värdering. Kompetens i den här tappningen handlar om bildning.

Kompetenskrav

Kravet på kompetens, eller på att det finns kompetenta människor, förverkligas genom en diskurs om kompetenser och vilka kompetenser som ses som viktiga. I den här diskursen framhävs betydelsen av vissa kompetenser framom andra och diskursen förstärker föreställningen av kunnande som något kumulativt. Hit hör också det mätbara och det administrerbara. Den här bilden av kompetens handlar om utbildning.

Då begreppet kompetens används för att beteckna olika saker, som ovan, osynliggör man enligt Schaffar-Kronqvist skillnaden mellan idealet och nödvändigheten av pragmatiska lösningar. I förlängningen osynliggör man också skillnaden mellan bildning och utbildning.

Det finns också likheter mellan begreppen bildning och lärande som kan åstadkomma en viss sammanblandning. Begreppen är nära besläktade då man säger att man utvecklas och lär sig hela livet. Men då bildning beskriver en strävan efter ett bättre mänskligt liv och har en etisk utsträckning (vad är eftersträvansvärt på personligt/samhälleligt plan?), betecknar lärande en läroprocess utan att ta ställning till innehåll eller mål. Om vi talar om ett bättre lärande hamnar vi lätt i en diskussion om effektivitet eller om smidigare processer, om hur ett givet mål bäst kan uppnås.

Mål och mening?

Schaffar-Kronqvist inlägg handlar inte om att ge det ena begreppet företräde, antingen bildning eller utbildning. Båda är centrala och behöver på sätt och vis varandra. Men de är olika och genom att se på hur de är olika får vi en mer nyanserad bild på både bildning och utbildning. Utbildning kan vara ett medel för att uppnå ett givet mål. Utbildning i sig är sällan målet, utan det är oftare ett instrument för att förverkliga något annat. Bildning finns närmare målet, om det inte rentav är målet, åtminstone såtillvida det handlar om att förverkliga sig själv antingen individuellt eller i en gemenskap.

Frågan är om vi i vår tid, både offentligt och privat, glömmer bort att föra en diskussion om mål och målsättningar? Och om vi kanske ibland misstar oss för att föra en diskussion vi egentligen inte för.

Matias Österberg

Utbildningsplanerare

singfors universitet, Åbo Akademi, Arcada, Practicum och Axxell, för att diskutera utmaningar inom småbarnspedagogiken och tillsammans söka lösningar. Fortbildningsbehovet, personalsituationen, gemensamma frågor kring praktiskt arbete samt information om aktuella frågor inom sektorn behandlas.

Sydkusten har under det gångna verksamhetsåret stött daghemspersonalens kompetensutveckling genom kurser och seminarier. I Helsingfors och i Borgå arrangerade man seminarier med temat "Mera lek!". Under året planerades och startades en utbildning i kollegialt lärande, en naturlig fortsättning på pilotprojektet "En bättre miljö – ett bättre dagis".

NÄTVERK INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

Sydkusten inbjuder ett par gånger per år medlemskommunernas chefer för småbarnspedagogik och utbildningsanordnare till gemensamma träffar. Nätverksträffarna är ett ypperligt tillfälle att utbyta information om aktuella frågor och höra hur de enskilda kommunerna utvecklar sin verksamhet inom småbarnspedagogiken. De erbjuder också tillfälle att föra en dialog med utbildningsanordnarna om särskilda behov som finns beträffande utbildningen. Under 2018 har man bl.a. diskuterat Sydkustens kartläggning av småbarnspedagogiken, personalsituationen på daghemmen, rekrytering samt Sydkustens satsningar på fortbildning. Behovet att diskutera frågor som berör småbarnspedagogiken är stort. Verksamhetsförutsättningarna ser också på flera plan väldigt olika ut i de olika kommunerna. Nätverksträffarna uppfyller en viktig funktion genom att aktörer i branschen får dela med sig av kunskap, erfarenheter och idéer. Sydkusten får också värdefull information om hur man fortsättningsvis kan arbeta för en hög kva-

litet inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken.

Sydkustens nätverk gör det också möjligt att samarbeta kring kompetensutveckling i olika projekt. Ett sådant samarbete mellan Sydkusten, Arcada, Practicum, Helsingfors universitet och flera av anordnarna av småbarnspedagogik i huvudstadsregionen, resulterade i att en utbildning i kollegialt lärande för småbarnspedagogiken kunde starta på Arcada i oktober 2018.

2.2 Utbildningsfrågor och lärartillgång

Sydkusten har under verksamhetsåret kontinuerligt bevakat frågor som berör utbildningen på svenska. Oberoende om det handlat om praktiska frågor, tillgången på lärare, lagstiftning eller annat som berör utbildning har vi aktivt följt med utvecklingen. Vi ser den språkliga utbildningsautonomin som avgörande för att utbildningen på svenska ska kvarstå och kunna utvecklas utgående från de specifika behov som finns. Som delägare i Svenska Framtidsskolan i Helsingfors (Practicum) har vi även ett särskilt intresse för andra stadiets yrkesutbildning. Under året har beslut fattats om att Östra Nylands yrkesinstitut Inveon går samman med Practicum. Vi har även inom ramen för den svenska sektionen för livslång vägledning (LIV-sektionen), som tillsatts av Regionförvaltningsverkens svenska enhet i Nyland, jobbat för att livslånga vägledningstjänster finns tillgängliga på svenska.

SYDKUSTENS UTBILDNINGSPOLITISKA GRUPP

Sydkusten har under 2018 på olika sätt arbetat med den planerade landskapsreformen, speciellt reformens inverkan på utbildningen. Nyckelfrågorna har varit hur man tryggar den svenska servicen och hur man säker-

ställer att de båda inhemska språkgrupperna på lika villkor erbjuds tjänster av god kvalitet. Frågorna har begrundats i Sydkustens utbildningspolitiska grupp till vilken kallas företrädare för medlemskommunerna, representanter för lärarutbildningarna vid HU och ÅA, Kulturfonden, Kommunförbundet, Utbildningsstyrelsen och Undervisningsministeriet.

Gruppen har diskuterat bildningsväsendets synpunkter då det gäller skapandet av strukturer och verksamhetsmodeller i fråga om kontaktytan mellan kommunerna och de framtida landskapen. Arbetet fokuserar också på att stärka det inbördes samarbetet mellan kommunerna i området. Sydkusten ser det som viktigt att vi har ett brett samarbete mellan kommunerna, så att vi tillsammans kan reflektera över och bygga nätverk kring frågor som berör det svenska.

Man har under det gångna året också diskuterat lärarsituationen och småbarnspedagogiken. Genom den dialog som förs i Sydkustens utbildningspolitiska grupp, kan aktuella frågor som berör utbildningen i våra medlemskommuner bättre definieras, undersökas och fördjupas.

SVENSKT LAPE-NÄTVERK

Som ett led i det riksomfattande programmet för utveckling av barn- och familjetjänster, det s.k. LAPE-programmet, skapades också ett svenskt nätverk i Nyland som Sydkusten deltagit i. LAPE-nätverket har bl.a. behandlat frågor om den nya familjecentermodellen, om elevhälsans helhet och om tjänster på special- och krävande nivå. Sydkustens roll har framförallt varit att föra fram synpunkter på de s.k. kontaktytorna mellan bildningen och vården samt förhållandet mellan kommunerna och de framtida landskapen.

25.10.2018

En icke nyhet

Det är brist på personal på daghemmen i huvudstadsregionen.

Att det råder brist på personal inom småbarnspedagogiken i huvudstadsregionen är tyvärr ingen nyhet. I samband med att Svenska Yle under en tid har granskat situationen på daghemmen i Helsingfors har problematiken igen synliggjorts. Det är ett faktum att det alltid har varit svårt att få behörig personal till daghemmen i regionen. Idag är det dessutom allt svårare att få vikarier också om de är obehöriga.

Att jobba med och för barn är viktigt och meningsfullt. De som jobbar inom småbarnspedagogiken måste få det stöd de behöver och också positiv feedback i arbetet. Arbetet blir tungt när det saknas personal. Det återspeglar sig i hela verksamheten om man är för få som gör jobbet. Det är svårt att planera och utveckla arbetet när det ständigt råder en osäkerhet kring hur man skall klara av också helt rutinmässiga uppgifter.

Det är bra att man tar fram olägenheter i offentligheten för att visa på de problem som finns. Då många engagerar sig är det lättare att få till stånd förändringar. Lönefrågan är ett exempel på detta. Man får dock inte glömma att visa på allt det positiva som gör arbetet både givande och meningsfullt. Men det har kanske inget nyhetsvärde att visa på det som i vardagen gör att daghemspersonalen tycker att de har världens bästa jobb!

Under de mer än 20 år Sydkusten kontinuerligt följt med situationen har tillgången på behörig personal varit problematisk. Också under de senaste åren har andelen obehöriga barnträdgårdslärare i kommunerna i huvudstadsregionen va-

rit i snitt omkring 25 %. Bristen på barnskötare har varit ännu större och i en del av kommunerna i regionen har man haft t.o.m. nästan 40 % obehöriga mer eller mindre konstant.

Om det helt enkelt inte finns personal att tillgå så bör man se närmare på hur det är med utbildningarna. Att barnträdgårdslärodbildningen inleddes vid Helsingfors universitet var helt nödvändigt för att hjälpa upp situationen. Men det räcker inte till. Antalet barnskötare / närvårdare räcker heller inte till. Vi behöver fler utbildningsplatser över lag. Som omedelbar hjälp bör också Practicum beviljas rätt att utbilda barnledare. Även andra flexibla lösningar inom vuxenutbildningen bör sökas. Det gäller också att genast inleda arbetet för förändringarna i behörighetsvillkoren som den nya lagen om småbarnspedagogik förutsätter.

Men, det viktigaste av allt är att vi har tillräckligt många motiverade sökande till alla utbildningar. Det är därför helt avgörande att ungdomar ser de möjligheter som finns inom branschen och får en positiv bild av hur det är att arbeta med barn. För många år sen hade Sydkusten en kampanj som gick under devisen "Världens bästa dagis". Syftet med kampanjen var att lyfta fram den svenska dagvården på ett positivt sätt och stöda daghemspersonalen. Jag tror att det nu börjar vara dags för en ny kampanj.

Agneta Eriksson
Direktör

NYLANDSTURNÉN 2018

I samarbete med Åbo Akademi, fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, ordnade Sydkusten Nylandsturnén 10–12 oktober 2018. Trots att deltagarantalet var något lägre detta år besöktes ändå 25 skolor i Nyland. Syftet med turnén är att ge klass- och speciallärarstuderande möjlighet att under två dagar bekanta sig med potentiella arbetsplatser i skolor i Nyland. Deltagandet är frivilligt både för skolor och studerande. I samband med Nylandsturnén ordnades också ett besök på Utbildningsstyrelsen och en kvällstillställning med lärare och representanter från kommunerna som fick chansen att berätta om arbetsmöjligheter i regionen. Bland de studerande märks ett behov för att få kontakt med vanliga skolor i Nyland. Om turnéns betydelse betonar de studerande framförallt att turnén ger en möjlighet att föra diskussioner med lärare och rektorer som man inte vanligen har, samt att man genom turnén får se vardagen i skolan och hur man jobbar. De här faktorerna har bidragit till att öppna upp för tanken att söka jobb i Nyland efter studierna, även om också många deltagare redan på förhand visat ett visst intresse för att jobba i Nyland.

Nylandsturnén uppfattas som betydelsefull också för skolorna och kommunerna. Sydkustens utvärderingar tyder på att Nylandsturnén delvis direkt stöder lärarkryteringen och i större omfattning indirekt stöder den. Flera av de studerande som deltagit i turnén har också senare fått jobb i någon skola i Nyland.

2.3. Morgon- och eftermiddagsverksamhet och skolans klubbverksamhet

Sydkusten har en stark roll som expertorganisation inom eftis- och klubbverksamheten i Svenskfinland. Denna roll har vi skapat med ett målinriktat utvecklingsarbete och med hjälp och stöd av ett välfungerande dynamiskt samarbetsnätverk med stark förankring i myndigheters, utbildningsanordnares, centralorganisationernas, kyrkans, tredje sektorns och kommunernas verksamhet. Sydkusten har under året fortsatt sitt omfattande helhetsansvar för nätverks- och utvecklingsarbetet.

I den referensgrupp för eftis- och klubbverksamheten som Sydkusten upprätthåller finns representanter för centrala aktörer inom verksamheten i Svenskfinland (se bilaga sid 55). Gruppen har sammankommit till två möten under det gångna året. Specialplanerare Sonja Hyvönen (Utbildningsstyrelsen) har fungerat som ordförande för gruppen. Dessutom har en mindre arbetsgrupp sammankommit till två möten.

NATIONELLT UTVECKLINGSNÄTVERK

Utbildningsstyrelsen upprätthåller ett nationellt utvecklingsnätverk för morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet. Sydkusten representerar tillsammans med Utbildningsstyrelsens svenska linje hela Svenskfinland i nätverket som består av 15 regionala nätverk. Monica Martens-Seppelin från Sydkusten är kontaktperson för det svenskspråkiga nätverket och som andra kontaktperson fungerar rektor Inger Nabb från Vasa. Det nationella nätverket har sammankallats till gemensamma arbetsmöten två gånger 2018. Utbildningsstyrelsen ordnade 31.10.2018 ett stort seminarium, Harraste- ja kerhotoiminnan päivä, på Marina Congress Center i Helsingfors. På seminariet hölls intressanta talturer kring olika frågeställningar, t.ex. vad betyder fritidshobby för personen och samhället, hurdan verksamhet inspirerar de unga, hur blir barn och unga delaktiga, hur kan eftisverksamheten utvecklas och vad kan vi åstadkomma med samarbete. Nätverket har inte varit lika aktivt som tidigare p.g.a. personalförändringar och omorganiseringar inom Utbildningsstyrelsen.

Sydkusten har fortsatt bevaka de svenska intressena, sköta om den svenska kontakten och informationen till de tvåspråkiga kommunerna och de svenska eftisarna samt medverka i det nationella utvecklingsarbetet. Det finns idag ca 250 svenskspråkiga eftisar i Svenskfinland. Till det svenskspråkiga nätverket hör 33 tvåspråkiga kommuner samt ca 9 enskilda enheter på språköarna. Inom nätverksarbetet har Sydkustens landskapsförbund informerat kommunerna om det som sker på nationell nivå samt överlag bevakat och synliggjort de språkliga aspekterna på verksamheten och behovet av en förvaltning som både beaktar och sköter båda språkgruppernas verksamhet och behov.

REGIONALA TRÄFFAR OCH MÖTEN

Att i samarbete arrangera regionala möten varje termin för svenskspråkiga eftis- och klubbkoordinatorer och ansvariga tjänstemän i kommunerna, hör till de funktioner Sydkusten och utbildningsstyrelsen har, inom ramen för det nationella utvecklingsarbetet. Under år 2018 hölls ett möte på våren och ett på hösten på tre olika orter, sammanlagt fem möten. Mötena behandlade aktuella frågor inom verksamheten och goda exempel på hur verksamheten kan ordnas presenterades och diskuterades.

UTBILDNING, FORTBILDNING OCH KURSER

Behöriga, kompetenta och motiverade ledare och pedagoger som har en stark yrkesidentitet är grunden för en god kvalitet i verksamheten. För att uppnå detta behövs såväl yrkesutbildning och kontinuerlig fortbildning. Sydkusten samarbetar med de utbildningar som ger behörighet att arbeta på eftis för att locka studerande till yrkesutbildningarna. Vi har också samarbete med bl.a. CLL vid Åbo Akademi och Novia gällande fortbildning för eftis- och klubbledare. Dessutom har vi ordnat egna kurser och temadagar på lokal nivå i olika regioner i samarbete med andra. (se sid. 25)

Förutom de kurser som Sydkusten ordnar så ordnas många fler kurser och fortbildning av andra aktörer som vi informerar eftisledare om. Det svenska nätverket stöder och handleder kommunerna i att också ordna egna lokala kurser och temadagar för ledarna samt uppmunttrar, samordnar och stöder andra aktörer och samarbetsparter att ordna kurser för denna målgrupp.

INFORMATION, SYNLIGHET OCH MEDIA

Nyhetsbrevet Eftis-info som postas regelbundet till alla svenska eftisar och tvåspråkiga kommuner innehåller aktuell information om kurser, bidrag, lagstiftning, material, tips för verksamheten m.m. för att komplettera och synliggöra den information som finns på webbsidan eftis.fi. Eftis-info är en viktig informations- och inspirationskälla för eftisledarna på fältet. Eftis-info har skickats per post två gånger år 2018 till alla eftisar i Svenskfinland (ca 250) i april och november. I samband med infobladet i november bifogades kokboken Tack för maten till alla eftisar. Dessutom sänds den elektroniskt till rektorer och bildningschefer samt övriga aktörer inom området.

Sydkustens webbsidor och sociala medier med mera info om eftis- och klubbverksamheten:

www.eftis.fi

www.klubbar.fi

www.facebook.com/eftisochklubbar

3. Seminarier och kurser

Varje år ordnar Sydkusten ett stort antal kurser och seminarier riktade främst till viktiga nyckelgrupper såsom personal inom småbarnspedagogik, eftis- och klubbverksamhet samt ordkonst. Även lärare och biblioteksanställda deltar i våra kurser. Kursverksamheten genomförs ofta för att fylla ett tomrum. Kommunernas egen fortbildning för personalen ordnas inte alltid på svenska och här fyller Sydkusten en viktig funktion. Vi har ofta också samarbetsparter då vi ordnar våra kurser. Daghempersonalen har under många år hört till dem till vilka vi särskilt har riktat utbildningsinsatser.

3.1. Seminarier för daghemspersonal

I över 20 år har Sydkusten arrangerat seminarier för daghemspersonal. Våra lördagsseminarier har blivit ett av de mest betydelsefulla gemensamma tillfällena för kompetensutveckling för svenskspråkig personal i småbarnspedagogik. Fortbildningstillfällena utgör en viktig kvalitetshöjande insats för småbarnspedagogiken, speciellt i dagens läge med den fortsatta stora bristen på behörig personal på många håll i södra Finland. Förutom det traditionella seminariet i Helsingfors i mars hölls också ett seminarium i Borgå på hösten.

SEMINARIET I HELSINGFORS

Sydkustens seminarium "Mera lek!" i Helsingfors inföll lördagen 10 mars. Lördagsseminariet, eller Arcada-lördagen, har länge ingått i Sydkustens verksamhet och årets tema leken lockade till sig omkring 170 deltagare. Sydkusten valde att fokusera på leken eftersom den har en avgörande betydelse för barnen. Det är inte bara barnen som menar att leken är det bästa på daghemmen, också forskning visar på att leken stöder barns utveckling både emotionellt, kognitivt, motoriskt, socialt och språkligt. Leken har också en positiv inverkan på inläringen i senare skeden av livet.

På seminariet i Helsingfors föreläste Ditte A. Winther-Lindqvist, lektor i utvecklingspsykologi vid Århus Universitet i Danmark, Noora Lohi, chef för småbarnspedagogik på Barnavårdsföreningen, Annika Olsen Nyberg, daghemsföreståndare, Amelie Lund, daghemsföreståndare och Maja Ottelin.

Ditte Winther-Lindqvist ställde i sin föreläsning frågor om vad psykologins forskning kan säga om barns lek, och varför barnens lek är så viktig för deras vardag på daghemmet, för deras liv och utveckling. Föreläsningen handlade också om hur man som pedagog kan jobba för att prioritera leken i verksamheten, vilken betydelse goda utrymmen inne och ute har och hur de vuxna kan organisera för leken och själva delta i barnens lek.

I föreläsningen presenterades också exempel på hur hela barngruppen kan introduceras i gemensam fantasilek genom lekmanuskript. Det är första gången en dansk föreläsare gästade Sydkustens seminarium inom småbarnspedagogik. Kontakten till Winther-Lindqvist kunde etableras tack vare en studieresa till Köpenhamn under 2017 som Sydkusten deltog i och som stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Svenska kulturfonden organiserade.

Noora Lohi föreläste under rubriken "Leken – kärnan i grunderna för planen för småbarnspedagogik". Det här var en mycket omtyckt föreläsning som gav deltagarna ett gott stöd för det fortsatta arbetet med leken, med en värdefull förankring i grunderna för planen för småbarnspedagogik.

Under dagen presenterades också tre kortare föreläsningar om olika sätt att arbeta med lek i olika miljöer. Annika Olsen Nyberg talade om utomhuspedagogik och de möjligheter som den erbjuder. Amelie Lund föreläste om projektor och lärplatta i leken, och gav intressanta uppslag till hur daghemmen kan tillämpa digitala verktyg i den vardagliga verksamheten. Maja Ottelin föreläste ur ordkonstens perspektiv om hur ordglädje i dagisvardagen stöder barns språkutveckling och gav tips på berättarstunder och fantasifärder utifrån böcker och ramsor.

SEMINARIET I BORGÅ

Seminariet i Borgå ordnades 13 oktober i WSOY-husets auditorium. Temat var detsamma som i Helsingfors med samma föreläsare, förutom att Anna Hellberg från Sverige föreläste om lekens betydelse istället för Ditte Winther-Lindqvist. Också seminariet i Borgå var omtyckt och antalet deltagare var omkring 90.

3.2. Ny utbildning i kollegialt lärande och utvecklingsarbete

Under våren 2018 planerades en ny utbildning i kollegialt lärande i småbarnspedagogik. Kursen, som startade i oktober 2018, är en produkt av ett samarbete mellan Sydkusten, Arcada, Practicum, Helsingfors universitet och städerna Helsingfors, Esbo, Grankulla och Kyrklätt samt Barnavårdsföreningen och Sedmigradsky. Samarbetet har riktat in sig på att ta fram nya typer av kompetensutveckling för svenskspråkig småbarnspedagogik. Utbildningen är en naturlig fortsättning på Sydkustens projekt En bättre miljö – ett bättre dagis som pågick under 2016 och 2017 och som framhöll vikten av att utbilda resurspersoner för denna typ av kompetensutveckling.

Kollegialt lärande är en form av kompetensutveckling där kollegor genom strukturerat samarbete skaffar sig kunskap och färdigheter. Till målsättningarna hör att gemensamt inom ett arbetsteam hitta vägen fram för att lösa uppgifter, formulera problem och kritiskt granska både andras och ens eget arbete. Det handlar också om att synliggöra ens individuella reflektioner för kollegerna, samt utforma en offentlig förståelse för hur man arbetar, varför man gör på ett visst sätt och vilka nya sätt man kunde pröva på. Framförallt handlar det om att diskutera tillsammans och bilda en gemensam förståelse för det arbete man utför.

Syftet med den här kursen är att ge deltagarna verktyg för att kunna arbeta aktivt med kollegialt lärande och utvecklingsarbete inom småbarnspedagogiken.

För Sydkusten är det här en naturlig fortsättning på våra tidigare insatser för att utforska nya former av fortbildning i småbarnspedagogiken. Vi har märkt att det på fältet finns anspråk på kompetensutbildning med större bärkraft och betydelse. En central tanke är därför

att i högre grad utgå från personalens behov. Vi har försökt få fram ett fortbildningssätt där den nya kunskapen ägs av hela personalgruppen, av ett team, och där frukterna av den ökade kompetensen och kunnandet syns i den dagliga verksamheten. Det handlar om att skapa en modell för kompetensutvecklingen som inspirerar personalen till att synliggöra daghemmets verksamhet och faktiskt sporrar till förändring. Den kunskap fortbildningen skapar ska därför inte komma till ett slut, avstanna eller glömmas bort då fortbildningen upphör, utan på ett naturligt sätt finnas med i daghemmets miljö.

Målgruppen för kursen som pågått under 2018 och 2019 är i första hand småbarnspedagoger i Sydkustens medlemskommuner. Kursen består av fem utbildningstillfällen och projektarbete som deltagarna utför på sitt eget verksamhetsställe. Utbildningen avslutas 10 maj 2019.

3.3. Utbildning och kurser för klubb- och eftisledare

EFTIS MÖTER SKOLA

Under läsåret 2017–2018 ordnade Sydkusten fortbildningen "Eftis möter skola" på två orter, i Helsingfors och i Vasa. Fortbildningen bestod av fyra moduler eller enskilda kursdagar och studiebesök som bildade en helhet och erbjöd kunskap, insikter och idéer för att fördjupa yrkeskompetensen. Under fortbildningen fick deltagarna möjlighet att reflektera över eftisledarens professionalitet och på vilket sätt skolans läroplansgrunder kan synas i och påverka eftisverksamheten. Utgångspunkten är ett gemensamt ansvar för och omsorg om en bra och trygg skoldag för alla. Alla vuxna i skolan, oberoende av deras arbetsuppgift, har ett ansvar för det fostrande arbetet och för att främja barnens välbefinnande. Det

behövs ett fungerande samarbete med olika samarbetsparter, speciellt med eftis, för att skolan ska kunna nå de mål som finns i läroplanen. Eftisledarna är med sitt jobb med och förverkligar delar ur läroplanens mål och innehåll. Som utbildare fungerade rektor Ulrika Willför-Nyman (Helsingfors), rektor Inger Nabb (Vasa), arbetsplatshandledare Maria Löfqvist-Håkans (Vasa) och utvecklingschef Monica Martens-Seppelin (Helsingfors och Vasa).

Fortbildningen som i sin helhet finansierades av Utbildningsstyrelsen samlade sammanlagt 52 personer och responsen var mycket positiv. Deltagarna uppskattar att det ordnas matnyttig fortbildning där de även kan träffas och utbyta tankar och erfarenheter. Behovet av kurser och träffar är stort eftersom det ordnas väldigt lite fortbildning för denna målgrupp. Detta är ett viktigt led i att utveckla och höja kvaliteten i verksamheten och en ny liknande fortbildning planeras för hösten 2019 om finansiering erhålls.

SPRÅKETS MÅNGA MÖJLIGHETER – OM MÖTEN ÖVER GENERATIONSGRÄNSERNA I DAGHEM, EFTIS OCH SKOLA

Som avslutning på projektet ordades i samarbete med Folkhälsan två inspirationsdagar med rubriken Språkets många möjligheter – om möten över generationsgränserna i daghem, eftis och skola. Dagarna ordnades i samarbete med lokala bibliotek i Borgå (22.3.2018) samt Raseborg (4.4.2018). Deltagarna fick ta del av inspirerande erfarenheter och lyckade satsningar kring språkstimulans och läsning i form av möten över generationsgränser. Målgruppen var personer som är intresserade av frivilligarbete i skola, eftis och daghem samt rektorer, lärare, eftisledare, personal inom småbarnspe-

dagogik och övriga intresserade. Med inspirationsdagen strävade vi bl.a. efter att öppna eftismiljön för medfostrare och frivilligarbetare. Över hundra skolor, några daghem och ett fåtal eftisar runt om i Svenskfinland har redan en egen skolfarfar eller dagismormor. Många barn har på det sättet fått ytterligare en närvarande vuxen, vilket bidrar till en tryggare miljö.

Som föreläsare engagerades Johanna Sallinen från Folkhälsan. Hon talade om hur vi kan skapa språkligt inspirerande sammanhang för barnen med hjälp av lyhördhet, lek, läsning och berättande. Medfostrare Anne Högström delade med sig av sina erfarenheter som dagismamma i Hyvinge daghem och berättade hur hon använder dialogläsning som metod för att stärka språket, skapa diskussioner och förståelse.

SAMARBETSPROJEKTET TACK FÖR MATEN!

Sedan början av år 2015 var Sydkustens utvecklingschef Monica Martens-Seppelin medlem i referensgruppen för Marthaförbundets projekt "Tack för maten". Projektet Tack för maten! engagerar de privata svenskspråkiga daghemmen och eftisarna i Svenskfinland i att utveckla måltiden och mellanmålet. Matglädje, barnens delaktighet, en ökad grönsakskonsumtion och råvaror i säsong betonas i arbetet. År 2018 var projektets femte och sista år. Inom ramen för projektet ordnades bl.a. smakskolor, föräldrakvällar, mellanmålstillredning och kurser. Ett skraddarsytt material utarbetades för eftisar med övningar, mellanmålsmeny, recepthäfte och mysteriepåse, mm. Den sista kursen för eftisledare hölls i mars i Kvarteret Victoria i Helsingfors. Som sakkunniga föreläsare fungerade Ann-Louise Ahrenberg och Sofia Grynngårds från Marthaförbundet. Responsen från utbildningarna som har ordnats inom ramen för projektet

är mycket positiv, tre fjärdedelar av de som svarat kommer att använda kunskapen de fått i sitt arbete.

Under året utarbetades en kokbok för barnfamiljer som skickades gratis till alla treåringar (ca 3 300) i hela Svenskfinland. Kokboken producerades som ett samarbete mellan Tack för maten! projektet och Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne som firade 100-årsjubileum i år. Sydkusten skickade ut kokboken till alla eftisar i Svenskfinland. Projektets slutseminarium ordnades i januari 2019 i Helsingfors.

3.4. Ordkonstkurser

UTBILDNING I ORDKONSTLEDARSKAP 2018–2019

Läsåret 2018–2019 ordnade Sydkustens ordkonstskola en fyrdelad utbildning i ordkonstledarskap i samarbete med Borgå folkakademi. De två första delkurserna hölls under hösten 2018 och fokuserade på kreativitet genom rörelse, lek och språk samt hur man levandegör

barn- och ungdomslitteraturen. Kurserna leddes av ordkonstskolans egen personal tillsammans med gästande inspiratörer, skådespelarna Ylva Edlund och Kristian Thulesius, danspedagog Karolina Ginman, bibliotekarie Catharina Latvala samt barnlitteraturspecialist Maria Lassén-Seger. I utbildningen deltog ca 10 personer i alla delkurser samt ytterligare några personer i enskilda kursdelar.

SAMARBETE MED SKRIFTSKOLAN

Sydkustens ordkonstskola deltar som samarbetspart i en ny skrivartutbildning "Skriftskolan" för vuxna som leds av författarna Hannele Mikaela Taivassalo och Johanna Holmström. Skriftskolan har 10 deltagare och pågår under läsåret 2018-2019. Skriftskolan träffas en gång per månad i Syd kustens lokaler i kvarteret Victoria. En gemensam studiedag med Syd kustens ordkonstledarutbildning och Skriftskolan ordnades i februari 2019.

ORDKONSTLEDARUTBILDNING I ÖSTERBOTTEN

Syd kustens ordkonstskola har samarbetat med Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi och Yrkeshögskolan Novia (CLL), Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur (Söfuk) och Jakobstadsnejdens musikinstitut i att etablera ordkonstverksamhet även i Österbotten. Under läsåret 2018–2019 arrangerar samarbetsparterna i Jakobstad en likadan fortbildning som Syd kust har ordnat i samarbete med Borgå folkakademi sedan 2013. Fortbildningen består av fyra tvådagarskurser med olika teman. Upplägget för den första kursmodulen 12–13.10.2018 var en introducerande helhet om ordkonst. Maja Ottelin och Iréne Poutanen

från Syd kust ledde den första dagen och den andra dagen höll Hanna Klingenberg och Malin Klingenberg i trådarna. Kursmodulen innehöll både teori och god praxis varvat med praktiska övningar. De följande tre kursmodulerna ordnas på vårterminen 2019.

KURS I ORDKONSTMETODER FÖR LÄRARE I JAKOBSTAD

Syd kustens ordkonstskola höll en trettimmars fortbildning för lärare i Jakobstad 11.10.2018 med titeln "En introduktion till ordkonst". Under kursen fick lärare i olika stadier en inblick i ordkonst som konststart och undervisningsform och hur vi på ordkonstskolan jobbar med barns skapande och språket.

SPRÅKDAG FÖR HELSINGFORS STADS LÄRARE

Iréne Poutanen från Syd kustens ordkonstskola ledde två 45 minuters verkstäder om ordkonstmetoder i undervisningen för Helsingfors lärare under grundskolornas svenska fortbildningsdag. Fortbildningen hölls i Aurinkolahden peruskoulu i Helsingfors lördagen den 27 oktober. Verkstäderna gick ut på att presentera ordkonst som en språkstimulerande konstform där det multimodala berättandet står i fokus. Metoderna baserar sig på att öva upp fantasin, stärka självförtroendet och våga släppa loss. Genom praktiska övningar fick lärare tips på hur det går att anpassa metoderna i undervisningen enligt elevernas nivå och kunskapsområde.

4. Kultur

I Sydkustens uppdrag ingår att främja kultur på svenska. Kännedom om den egna kulturen och språket stöds genom språkstimulerande verksamhet och kulturprojekt. I verksamheten prioriterar vi barn och unga och kultursatsningar som stöder det finlandssvenska närsamhället. För Sydkusten är det viktigt att den svenska kulturverksamheten håller hög kvalitet och att de finlandssvenska barnen har möjlighet att på ett jämlikt sätt ta del av kulturtjänster.

4.1. Ordkonst – Sydkustens ordkonstskola

Sydkusten har i mer än 20 år aktivt arbetat för att utveckla och sprida ordkonst på svenska. Ordkonst är en av de nio konstformer som omfattas av lagen om grundläggande konstundervisning som i första hand riktar sig till barn och unga. Ordkonsten syftar till att ge barn och unga som är intresserade av att skriva och läsa en möjlighet att utveckla och fördjupa sitt litterära intresse, vilket ur finlandssvenskt perspektiv är särskilt viktigt med tanke på språket. Genom att ordkonsten är inriktad på kreativa metoder samt tvärkonstnärliga och fantasifula arbetssätt lockar den barnen att hitta sitt eget personliga uttryck. Vi ser det som viktigt att ordkonsten som konstform förankras i ett bredare barnkultursammanhang. Ordkonstundervisningens uppgift är att utveckla elevernas språk, tankeförmåga och kreativitet samt att

ge barn och unga färdigheter inom olika livsområden. Vi vill även öppna upp nya möjligheter för eleverna att förstå vad konst och kultur innebär. Ordkonstverksamheten omspannar åldersmässigt allt från småbarn till ungdomar. Dessutom satsar vi på att utarbeta pedagogiskt material och fortbildning för vuxna som jobbar med barn.

Förälder om ordkonst:

"Han trivs ju med ordkonst och det tycks ha hjälpt honom i skolan också... han har gjort framsteg med läsandet och skrivandet, speciellt då det kommer till att använda fantasin. Ett STORT tack för det."

Sydkusten har organiserat ordkonstverksamheten i Sydkustens ordkonstskola som fungerar som en enhet under Sydkusten. Ordkonstskolan handhar hela den praktiska verksamheten som berör ordkonsten. Sydkustens ordkonstskola har som uppdrag att ge ordkonstundervisning för barn och unga inom hela verksamhetsområdet. Till verksamheten hör att ordna ordkonstundervisning i form av kontinuerliga ordverk-

städer, att ge grundläggande konstundervisning, göra projektsatsningar, erbjuda ordkonst för småbarn, utarbeta pedagogiskt material, arrangera fortbildningar och utveckla ordkonsten som konstform på svenska i Finland.

År 2018 har verksamheten vuxit och etablerats på många plan. Året har förutom den fortlöpande verksamheten präglats av förnyandet och ibrukttagandet av en ny läroplan, en större satsning på småbarnsordkonsten samt utvidgandet av den grundläggande konstundervisningen till fler kommuner. Även samarbetet med det elektroniska skolbiblioteket Ebban samt stora läsfrämjande satsningar nationellt som stöder ordkonsten kan nämnas som nya och betydande händelser.

KONTINUERLIG ORDKONSTVERKSAMHET

Ordkonstundervisning i grupper

Sydkustens ordkonstskola upprätthåller 28 grupper för åk F-9 i 11 kommuner. Antalet elever som går i de kontinuerliga ordverkstäderna har ökat och år 2018 deltog i genomsnitt 360 elever i denna kontinuerliga verksamhet. Eleverna i ordverkstäderna träffas en gång i veckan, i regel 12 gånger under en termin, 24 gånger per läsår. Undervisningen sker oftast i skol- och biblioteksutrymmen. Fler undervisningsgrupper än tidigare engagerar en hel klass och hålls inom ramen för skolans undervisning. År 2018 fanns fyra sådana grupper.

Ordkonstskolan strävar till att ordna gemensamma vår- och julfester för eleverna i en region. För eleverna i de åboländska grupperna ordnades en vårfest för hela familjen på Pargas industrimuseum i slutet av april. Under festen kunde alla ta del av en skattjakt med frågor som anknöt till föremål och teman i museet. Ordkonstskolan utvecklade skattjakten i samarbete med Syd-kustens projekt Skärgårdshistoria med många sinnen.

Materialet finns fortfarande i museet som pedagogiskt material och har översatts till finska.

Utökande av grundläggande konstundervisning

Grundläggande konstundervisning ges sedan tidigare i Sibbo kommun och Borgå stad. Under 2018 godkände såväl Helsingfors stad som Pargas stad ordkonstskolan som undervisningsanordnare. I dessa fyra kommuner följer vi systematiskt upp elevernas framsteg och antalet undervisningstimmar. Ordkonstskolan jobbar aktivt med att kunna erbjuda grundläggande konstundervisning även i övriga verksamhetskommuner och har nu kommit ett steg vidare i detta arbete. Ordkonstskolan erhöll för andra gången det statliga specialunderstödet från Undervisnings- och kulturministeriet för att förbättra tillgången till grundläggande konstundervisning. Med dessa medel kunde vi finansiera fem ordkonstgrupper läsåret 2018–2019 i fem olika kommuner.

Läroplansarbete

De nya grunderna för läroplanen i grundläggande konstundervisning publicerades hösten 2017 och hösten 2018 tog alla konstskolor i bruk sin egen lokala läroplan. Stort fokus lades därför på att utarbeta ordkonstskolans egen läroplan under våren 2018. Ordkonstskolans representanter deltar under läsåren 2017–2019 i fortbildningsprojektet "Lots" som leds av Förbundet för grundläggande konstundervisning (TPO), och stöder konstskolorna i att utarbeta och implementera de nya läroplanerna. Fortbildningsprojektet består av gemensamma seminarier för alla konstformer och fortbildningsdagar för personal inom respektive konstformer. Under tillfällena behandlas läroplansprocessen på ett mångsidigt sätt.

Lägerledarnas planeringsdag

Personalutveckling och kompetenshöjning

Ordkonstskolan jobbar tematiskt per läsår och ser lärarkårens samarbete som en viktig del av att uppnå gemensamma mål. Ordkonstskolan har en lång tradition av att ordna fantasiläger på somrarna. Lägerprogrammet är noggrant uppbyggt enligt ett visst tema. Sommarens fantasiläger brukar vara de första tillfällen som öppnar upp det nya läsårstemat. Läsåret 2017–2018 var ordkonstskolans läsårstema "Kartblad och kompassrosor" och 2018–2019 "Hemligheternas portal". (Läs mer om lägerverksamheten under rubriken ordkonstprogram och evenemang). Läsårstemat underlättar arbetet med att knyta ihop undervisningen i de olika regionerna inom hela verksamhetsområdet. Därutöver ger det ett bra underlag att skapa tematiska samarbeten i projektväg.

Ordkonstskolans kontinuerliga verksamhet förlitar sig på den expertis som lärarna besitter då de undervisar i ordverkstäderna under ett helt läsår. Det individuella arbete som varje lärare gör knyts samman på gemensamma planeringstillfällen. En kunnig, motiverad och

engagerad lärarkår är förutsättningen för en vidare utveckling och spridning av ordkonsten. Under läsåret satsade ordkonstskolan även på att stöda och fortbilda sina timanställda ordkonstlärare. Vi ordnade fyra gemensamma träffar samt en planeringsdag i början av höstterminen. Inför sommarlägren ordnades dessutom en lägerfortbildning.

Ordkonstskolans certifikat för ordkonstlärare kan erhållas då vissa kriterier och fortbildningsdagar uppfyllts. Vi har nu totalt 25 certifierade ordkonstlärare.

Småbarnsordkonst

Sydkustens ordkonstskola ordnar och utvecklar verksamhet riktad till barn under skolåldern och deras familjer främst i form av öppna evenemang och träffar. På förfrågan gör vi även satsningar riktade till enskilda daghem eller andra samarbetsparter. Förutom program för småbarn med familjer ordnar vi dessutom kurser, inspirationsdagar och fortbildningar för studerande och yrkesverksamma inom småbarnspedagogik, samt infotillfällen riktade till småbarnsföräldrar.

0–3-åringar

Hösten 2018 ordnade ordkonstskolan en serie på 14 tvåspråkiga babypoesträffar i Esbo i samarbete med biblioteket. Verksamheten gav intressanta erfarenheter av att jobba flerspråkigt, och lockade fler finsk- än svenskspråkiga föräldrar med babyer.

Ledd rimlek under rubriken "Poesimagi" ordnades för 0–3-åringar 16 gånger i Vanda i samarbete med Barnens kulturcenter Totem och Pessi som verkar under Vanda stad.

1–5-åringar

Sydkustens ordkonstskola har ordnat 18 Rimjam för 1–5-åringar med familjer på bibliotek och kulturrum

Rimcirkus i Vanda

runtom i Helsingfors under år 2018. Det är frågan om ett långvarigt programsamarbete med Helsingfors stads kultur- och fritidssektor, men i år har satsningen gjorts helt och hållet inom ordkonstskolans budget med arbetsinsatser även från biblioteket sida. De mest välbesökta tillfällena var på Malms kulturhus under svenska veckan 10.11.2018 och på Centrumbiblioteket Odes festliga invigning 6.12.2018. Rimjam ordnades år 2018 även på beställning i Nagu, Åbo och Vanda med familjer och daghemsgrupper som målgrupp.

Hallå-projektet Rimcirkus

Under hösten 2018 involverades Sydkustens ordkonstskola i Vanda stads Hallå!-projekt Rimcirkus. Rimcirkus är en del av Svenska kulturfondens Hallå!-satsning med målet att stärka svenskan inom småbarnspedagogiken i Vanda med hjälp av konstpedagogiska metoder, främst ordkonst och cirkus.

Lotta Sanhaie har lett ordverkstäder för barnen på Håkansböle daghem och Trollebo daghem. I ordverkstäderna har ingått rim och ramsor, interaktivt berättande samt ordkonstuppgifter.

6-åringar, förskola

Under år 2018 har Sydkustens ordkonstskola ordnat förberedande undervisning i ordkonst en gång i veckan i Helsingfors i samarbete med Drumsö förskola.

Småbarnspedagoger och föräldrar

Ordkonstskolan medverkade under 2018 i ett antal program och tillställningar för personal inom småbarnspedagogiken. Ordkonstskolan inbjöds som utställare på miniseminarier "Leikin 100 kieltä" arrangerat av Helsingfors stad och deltog med föreläsare på en kurs kring läs- och språkstimulans för småbarnspedagoger i Esbo som arrangerades av fortbildningsenheten CLL och även på Sydkustens regionala seminarier för daghemspersonal i Helsingfors och Borgå.

Tillfällen som dessa utgör en bra kontaktyta till småbarnspedagoger och bidrar till att göra ordkonst bekant för ett stort antal medarbetare inom småbarnspedagogiken. Kontakterna bidrar till större efterfrågan på stödmaterial, samarbeten och ytterligare fortbildning i ordkonst för dem som arbetar dagligen med barn under skolåldern.

Ett nätverk kring läsning för och med småbarn etablerades genom ett stormöte i augusti 2018 där flera organisationer, utbildare och även bokutgivare medverkade.

ORDKONSTPROGRAM OCH EVENEMANG

Under året har ordkonstskolan deltagit i många olika evenemang, program och händelser, en del årligt återkommande och en del nya. Vi har deltagit både som inbjudna gäster och som en del av större programhelheter. Genom att synas i större sammanhang får vi ut information om aktuella material, projekt och kurser och ökar kännedomen om ordkonsten som hobby och

konstform bland undervisningspersonal och den breda allmänheten.

Barnens diktmåne

Sydkustens ordkonstskola medverkade med ordkonstprogram under Konstens natt 23.8.2018 i Kvarnbäcken, med Helsingfors kulturcentrum Stoa som huvudarrangör. Deltagarna fick skapa ett eget totemdjur och välja passande egenskaper till sig själva. Tillfället var välbesökt också av svensk- och tvåspråkiga familjer i området med ordverkstaden i Botby på nära håll.

Helsingfors bokmessa 2018

Som ett led i att väcka intresse och samordna svenskspråkiga aktörer kring frågan om läsning med småbarn ordnade Syd kustens ordkonstskola en paneldiskussion om ämnet på Helsingfors bokmessa i oktober 2018. Tiotals åhörare tog del av samtalet med rubriken "Läs till mig som liten är" med paneldeltagarna Lotta Sahaie, ordkonstlärare, Sanna Sofia Vuori, kulturarbetare och författare, Pia Riihimäki barträdgårdslärare som

Panelstaltal: Läs till mig som liten är 26.10.2018.

språkstöd i Helsingfors och Ann-Christin Furu lektor i småbarns pedagogik vid HU. Diskussionen leddes av ordkonstskolans planerare Maja Ottelin.

Julstigen på Hertonäs gård

I december samarbetade ordkonstskolan med DOT, Föreningen för drama och teater, och höll en verkstad på Julstigen 8.12.2018 på Hertonäs gård i Helsingfors. Programmet var riktat till hela familjen och bestod av tidlösa julrim och ramsor på tre språk; svenska, finska och engelska. Många deltagare överraskades av att programmet även fungerade så smidigt som språkdusch.

Pilot för Läskunskapsforumet

Syd kustens ordkonstskola höll en verkstad med unga i åk 9 i Mattlidens skola i Esbo 23.5.2018. Verkstaden gjordes som en pilot inom ramen för projektet Läsrörelsen som det nationella läskunnighetsforumet hade initierat. Forumet har som uppgift att utveckla barns och ungas läskunnighet och läsintresse. I Mattliden träffade vi dryga 20 elever som tillsammans fick diskutera och

Rimjam: Rusa kuta spring 27.10.2018.

Hertonäs julstig 8 december 2018

fundera på olika frågeställningar kring deras egen läsning. Vi använde oss av servicedesignmetoder för att ta reda på vad som inspirerar till läsning och hur omgivningen påverkar intresset.

Lägerverksamhet

Sommaren 2018 ordnade ordkonstskolan två fantasiläger med temat "Portalen till hemligheternas borg". Det första lägret hölls i Labbnäs på Kimitoön 6–8.6.2018 och det andra i utbildningscentret Sopukka i Sibbo 13–15.6.2018. Tre intensiva lägerdygn ger en unik chans att fördjupa sig i ordkonst och kreativt skapande i en trygg och trivsamt miljö. Bland deltagarna fanns både nybörjare i ordkonst och elever som deltagit i verkstäder och fantasiläger förut. Att lägerdeltagarna återkommer kan tolkas som ett gott betyg för lägren och motiverar till att erbjuda ordkonstverksamhet också mellan terminerna i stimulerande miljöer. Lägret gick ut på att lösa borgens hemlighet genom olika uppgiftshelheter i ordkonst.

Sommarens två läger hade sammanlagt 50 deltagare i åldern 9–13 år och engagerade sammanlagt 7 ledare.

Ordkonstveckan 19–25.3.2018

Den nationella ordkonstveckan lyfter årligen upp ordkonstundervisningen både på svenska och finska runt om i Finland. Syftet med veckan är att visa de mångsidiga möjligheterna som finns för att utöva ordkonst i landet. Ordkonstveckan arrangeras av Föreningen för ordkonstundervisning i Finland och ordkonstskolan ansvarade för koordineringen och insamlandet av material till en händelsekalender. Bland programmet under veckan fanns förutom ordkonstskolornas kontinuerliga gruppundervisning, specialsatsningar som ordkonstprogram i skolor, också poesikvällar och berättarstunder i olika regioner.

Föreställning på den nationella dagen för konstfostran

Syd kustens ordkonstskola och elever från Winellska skolan åk 3, Haga åk 2–4 och Zacharias Topelius skolan åk 3 och åk 6 bidrog till ett flerkonstnärligt verk vid namn Muutos – Förändring – en upptäcktsfärd i olika tider och kulturer. Föreställningen som var en samproduktion mellan fem konstskolor framfördes på TPOs seminarium om konstfostran 5.4.2018. Följande konstskolor medverkade: Helsingin tanssiopisto, Käpylän musiikkiopisto, Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu, Syd kustens ordkonstskola och Taito Etelä-Suomen käsityö- ja muotoilukoulu. Föreställningen baserade sig på danskoreografier från Helsingin tanssiopisto medan elever i Käpylän musiikkiopisto spelade musikstycken genom tiderna. Vi fick höra bland annat Galliard, Bach, Vivaldi med inslag från den finska folkmusiken. Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu deltog med en animation och Syd kustens ordkonstskola med en poesifilm sammanställd av planerare Iréne Poutanen. Filmerna projicerades i bakgrunden un-

der föreställningens lopp. Formgivareleverna från Taito Etelä-Suomen käsityö- ja muotoilukoulu hade skapat accessoarer och scenografiska element till föreställningen.

Utställningen Djur som ingen sett utom vi på Kulturkontakt Nord

Kulturkontakt Nord producerade år 2018 ett internationellt utställningsprojekt för Bildmuseet/Umeå universitet baserat på Ulf Starks och Linda Bondestams dikt-bilderbok "Djur som ingen sett utom vi". Sydkustens ordkonstskola medverkade i projektet genom att planera arbetsmaterial och genomföra ordkonstverkstäder med barn på Kulturkontakt Nord i Helsingfors.

Utställning i Åbo bibliotek

Sydkustens ordkonstskola ställde ut ordkonstverk i Åbo stadsbibliotek under november 2018. Utställningen baserade sig på de fantasiresor som eleverna gjort i ordverkstaden i Åbo. Dessutom kunde man få kika in i Sydkustens ordkonstskolas Fantasilådor som också fanns med i utställningen. Läs mer om Fantasilådan under Undervisningsprojekt och pedagogiska material.

Ordkonstelever med i projektet "Residenspoesi"

Hösten 2018 samarbetade Helsingfors stadsbibliotek och Folkhälsan kring projektet Residenspoesi. Ordkonstläraren Lotta Sanhaie anställdes för att leda ordverkstäder för seniorer på Kristinagården och Brummer-ska hemmet. De tolv eleverna i Haga ordverkstad, åk 3–4, fick på ett hörn delta i projektet genom att på ett par av höstens ordkonstlektioner associera kring pensionärer, åldrande och skillnaden mellan vis och klok. Associationerna resulterade i dikter som lästes upp för seniorenerna som inspiration. Projektet avslutades med en ordkonstutställning på Viks bibliotek 19.1–15.2.2019. Flera av elevernas dikter fanns med i utställningen.

UNDERVISNINGSPROJEKT OCH PEDAGOGISKA MATERIAL

Lilla ordboet

Lilla ordboets väskor har turnerat i skolor i hela södra Finland och är inne på sitt fjärde framgångsrika läsår 2018–2019. Sammanlagt sex väskor är i omlopp i två olika varianter som lånas ut i 5–10 veckor per skola. Vissa skolor har lånat båda versionerna av Lilla ordboet och somliga lånar samma väska för andra gången. Lilla ordboet är omtyckt bland elever och lärare som en djupdykning i ordkonst och berättande och sporrar till att föra fram sina egna fantasier i klassen.

09.08.2018

Grattis Lilla ordboet!

Ordkonstskolan firar i höst en treåring. I augusti 2015 lanserades nämligen Lilla ordboets fantasiväskor i fyra skolor.

I dagens läge har över femtio skolor tagit del av äventyret. Nytt för i år är att vi planerar livebesök med karaktärerna Dag Bladh och Dijonne Senappe, huvudpersoner i Lilla ordboets ramberättelser.

De här två spännande karaktärerna har genom åren blivit bekanta för tusentals elever i Åboland och Nyland via skaparövningar och rekvisitaföremål i resväskorna. Väskorna innehåller allt från reportern Dag Bladhs anteckningsblock och filttofflor till teaterdivan Dijonnes fluffiga fjäderboor och gåtfulla lavasten, en mängd saker som ska stimulera flera sinnen och känna udda och överraskande att ta på.

Lilla orboets material lånas ut till skolor i fem till tio veckor. Klassläraren högläser dagboksberättelsen och alla får leva sig in i den genom varierande ordkonstövningar som går ut på att berätta, skriva, dramatisera och skapa. Den mångsidiga rekvisitan stöder minnet och inlevelsen genom en blandning av vardagliga och mer spektakulära prylar. Poängen är att ge impulser för egna fantasier och berättelser. Jag vill påstå att nästan vem som helst kan få igång en historia utgående från en badring, en glittrande sten eller en kryddbuk med stark lukt.

Denna vecka har jag introducerat Lilla ordboet för lärare i Sjö-kulla skola i Kyrkslätt och nästa vecka står skolor i Helsingfors, Borgå och Kimitoön i tur. Det känns fint att jobba med ett material som tas så väl emot i skolorna. Ett tydligt tecken på det är att vi har skolor som vill låna båda väskorna och frågar efter mera i samma stil. Den skriftliga responsen visar också att Lilla ordboet är omtyckt både bland lärare och elever.

Ordkonstledarna Maja Ottelin och Lotta Sanhaie som Dijonne Senappe och Dag Bladh på Educamässan 2017.

"Eleverna älskade att inspireras av materialet i väskan och ramberättelsen hjälpte dem att bli mer kreativa än de annars var"

"Lilla ordboet har helt klart varit en källa till inspiration och arbetsglädje i modersmål"

"Riktigt bra! Mina elever skulle önska en fortsättning på äventyret"

Citat ur Lilla ordboets utvärdering läsåret 2017–2018

Under hösten vidareutvecklar vi på Ordkonstskolan ett koncept för roliga interaktiva verkstäder. De skolor som jobbat med Lilla ordboet ska få chansen att träffa Dijonne Senappe och Dag Bladh livslevande för en intensivlektion i ordkonst. Ta gärna kontakt om du vill veta mera eller beställa Lilla ordboet till din skola.

Maja Ottelin
Planerare

FANTASILÅDAN

Syd kustens ordkonstskola har utarbetat Fantasilådan, en temahelhet av handledda ordkonstverkstäder och tillhörande skaparmaterial för barngrupper i åldern 5–11 år. Inom projektet framställdes tre basverktygs-lådor med arbetsredskap och arbetsuppgifter för att användas i barngrupper i skolor under ledning av en ordkonstlärare. Projektet har haft som mål att stödja skaparkraften, fantasin och språkglädjen med hjälp av ordkonst som konstform.

Fantasilådan är ett pedagogiskt basmaterial med uppgifter i ordkonst i tre olika naturinspirerade teman. Materialet ger eleverna impulser att utforska och gestalta sin tillvaro i ord och träna upp sina kommunikativa färdigheter. Fantasilådan ger också möjlighet att skapa och dela berättelser i grupp. Det finns tre olika teman och lådor att välja mellan: "I skogen", "Under havsytan" och "Djurparken".

Inspirationsmaterialet är en blandning av fantasieggande rekvisita och skrivredskap såsom pennor och papper, verktyg för att utforska omgivningen så som förstoringsglas, lupp, kikare, kompass, ficklampa och annan rekvisita som sätter igång fantasin och berättandet. Ordkonstläraren väljer bland på förhand utarbetade arbetsuppgifter och kreativa övningar för att skapa en fungerande helhet för ifrågavarande grupp. Gruppens behov varierar på grund av ålder, gruppstorlek och eventuella specialbehov. Under varje tema finns 6–8 uppgifter som man kan plocka bland och skapa olika lektionsinnehåll där fokuset kan vara på muntligt berättande, lek eller skriftliga övningar.

Syd kustens ordkonstskola har 2018 sammanlagt besökt 11 skolor och 32 klasser med Fantasilådan. Cirka 550 elever i Vanda, Helsingfors, Kervo, Esbo, Grankulla, Kyrklätt, Karis och Pargas har fått ta del av projektet.

Genom de kreativa verkstäderna har kännedomen om ordkonsten som konstform ökat både bland elever och vuxna. Materialet som nu introducerats kan också i fortsättningen användas under ledning av ordkonstlärare i förskolegrupper, skolklasser, eftisgrupper, på hobbytimmar eller i de kontinuerliga ordkonstgrupperna utanför skoltid. Skolorna kunde beställa Fantasilådan med en ordkonstpedagog till sin klass. Besöken i skolorna inspirerade också lärare till nya kreativa och konstnärliga tankesätt för att i sin egen undervisning jobba med ordkonst kring olika fenomen och teman.

BOKPAKET MED ORDKONSTMATERIAL TILL ÅK 1 OCH 5

Syd kustens ordkonstskola och Förbundet Hem och skola inledde läsåret 2017–2018 samarbete kring ett bokpaket med finansiering av Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd. Hem och skola har under flera år erbjudit paketet men genom det nya samarbetet kompletterades böckerna med ett pedagogiskt stödmaterial till klassen.

Bokpaketet och det tillhörande pedagogiska materialet sändes ut till 237 klasser i åk 1 i januari 2018 och materialet utvärderades av mottagarklassernas lärare under våren 2018. Responsen på bokurvalet var till största delar positiv. Man uppskattade variationen av olika typers böcker och ämnen i ett och samma paket. Det tillhörande pedagogiska materialet uppfattades också som mångsidigt, användbart och inspirerande. Det är många lärare som särskilt uppskattar ett färdigt material som är lätt att ta i bruk och även återkomma till senare. På frågan om hur nyttigt det pedagogiska materialet uppfattades gav svaren medelvärde 6,59 på en skala från 0–10 (inte alls nyttigt – mycket nyttigt). Lärarna uppger att skaparövningarna och bokbingot på materialhäftets baksida varit mest omtyckt bland eleverna. En återkommande generell kommentar i utvärderingen är också att eleverna verkligen uppskattar högläsningstunder i klassen.

Hösten 2018 skapades ett nytt bokpaket för åk 5 med tillhörande pedagogiskt material. Materialet sänds ut till 150 klasser i början av 2019 och utvärderas genom en lärarenkät under våren 2019. Material finns också fritt tillgängligt på nätet.

Sagt av lärare:

”Det pedagogiska materialet var genomtänkt och lätt att använda.”

”Det pedagogiska materialet uppmuntrar till ett vidare tänkande kring böckerna. Jag kommer säkert att använda mera av det”

”Det jag uppskattar mest är att materialet är lättillgängligt. Det kommer sänt till mig som bokpaket och tillhörande häfte med uppgifter att använda direkt i klassen. Bara att använda direkt som sådant. Det är enkelt! Som lärare uppskattar man tillfällen då man får lättanvänt material. (Man producerar tillräckligt med eget däremellan...)”

KULTURPALETEN – ETT SAMARBETE MED DOT

Ordkonstskolan startade under året planeringen av samarbetsprojekt Kulturpaletten tillsammans med Föreningen för drama och teater, DOT. I Kulturpaletten erbjuds barn och unga möjlighet att prova på fyra olika konstgrenar under en termin. Verkstäderna leds av professionella pedagoger inom drama, musik, ordkonst och rörelse. Genom de kreativa konstformerna utvecklar deltagarna både sin kreativitet, fysiska gestaltning samt sin verbala och musikaliska uttrycksförmåga. Fyra grupper träffas på Busholmen, Luckan på Georgsgatan och i Nordsjö lågstadieskola. Verksamheten börjar våren 2019 och pågår i tre år (2019–2021) och kommer att växa med tiden.

NATIONELLA OCH NORDISKA NÄTVERK

Medverkan i nationella och nordiska nätverk har gett och ger oss nya möjligheter att utveckla verksamheten. Via samarbete med andra konstskolor tillförs inspiration och ny kompetens i undervisningen. Erfarenhetsutbyte och diskussioner ger många idéer för läsprojekt och litteraturverksamhet som kan locka barn och unga till ordkonsten som hobby och konstform. Vi kan bidra ömsesidigt med idéer och perspektiv och sätt att lösa gemensamma utmaningar. Vi är stolta över att ordkonstskolan producerar material som intresserar vida utanför det egna verksamhetsområdet och får bekräftelse för det arbete som görs.

I ordkonstskolans regi fungerar en referensgrupp bestående av sakkunniga och kulturarbetare för att stärka verksamheten och skapa synergier samt informera om utvecklingen inom ordkonsten som konstform. Referensgruppen sammankommer två till tre gånger under verksamhetsåret. Nära samarbetsparter är Föreningen för ordkonstundervisning i Finland, Luckan, ordkonstskolor och övriga konstskolor, Folkhälsans enhet för språkutvecklande verksamhet samt kommunernas kulturtjänster. Genom en styrelseplats i Föreningen för ordkonstundervisning i Finland är ordkonstskolan med i utvecklings- och nätverksarbetet på nationell nivå. Ordkonstskolan är medlem i arbetsgruppen i Förbundet för grundläggande konstundervisning som bland annat planerar Lots-projektet som är ett nationellt kompetenshöjande projekt kring läroplansförnyelserna.

Ordkonstskolan är även med i samarbetsgruppen för Konststegen i Borgå, som är ett nätverk för alla aktörer som erbjuder grundläggande konstundervisning i Borgå. I Pargas stad medverkar ordkonstskolan i projektet Kulturskolor i Åboland som samlar alla aktörer som ger grundläggande konstundervisning. Under år 2018 fick

samarbetet ny form och struktur med regelbundna träffar och gemensamma projekt. Som ett led i detta lanserades den gemensamma webbplatsen Kulturskolor.fi.

LITTERATURKONFERENS I UPPSALA

Sydkustens ordkonstskolas representanter blev inbjudna till en nationell litteraturkonferens i Uppsala med syftet att öppna upp vår verksamhet, berätta om ordkonstundervisning och hur konstundervisningen är strukturerad i Finland. Den två dagar långa konferensen 18–19.10 handlade om litteraturen i de regionala kulturplanerna och kultursamverkansmodellen i Sverige. Arrangörer för konferensen var Länsbibliotek Sörmland, Regionbibliotek Uppsala och Biblioteksutveckling Region Örebro län.

Studiebesök på biblioteket 10–13 i Stockholm.

ERFARENHETSUTBYTE I STOCKHOLM OCH MARIEFRED 3-5.10.2018

Under året har samarbetet med aktörer i de övriga nordiska länderna fördjupats. Det redan etablerade erfarenhets- och kompetensutbytet med Sörmlands läns bibliotekarie och Region Gävleborg intensifierades i och med planering av ett gemensamt studiebesök till Stockholm och Mariefred 3-5.10.2018. Deltagare i resan var sammanlagt tjugo ordkonstlärare och biblioteksanställda från kommuner i hela södra Finland och lika många barnbibliotekarie från mellersta Sverige. Första dagen bekantade vi oss med tre olika biblioteksverksamheter i Stockholm. Punkt 127 i Bredäng är ett utpräglat barn- och ungdomsbibliotek där reglerna är få men bygger på trivsel och respekt och där personalen rekryterats uttryckligen för att finnas till för de unga besökarna på deras villkor. Biblioteket Tio tretton mitt i centrum av Stockholm var vår följande anhalt. Tio tretton är som namnet antyder ett ställe som håller hårt på åldersgränserna och är skapat helt och hållet utgående från barns önsningar och förutsättningar. Mysiga krypin, mjuka soffor och hammockar, ett kök att laga mellanmål i och personal som jobbar hundra procent för besökarna. Skoförbud bidrar till mysfaktorn och karaktären av gemensamt vardagsrum. Efter en titt på den charmiga bokbussen Bettan som kör runt i daghem i Stockholms utkanter tog vi oss med abonnerad buss mot Mariefred.

4.2. Ebban

Ebban är ett finlandssvenskt projekt som sedan 2014 har jobbat för att stöda läsningen i finlandssvenska skolor genom det virtuella skolbiblioteket Ebban. Ebban kan beställas av grundskolor och gymnasier, och ger eleverna och lärarna tillgång till tusentals e-böcker och ljudböcker från finlandssvenska och svenska förlag. Böckerna inom Ebban kategoriseras enligt ålder och tema, med 16 ämneskategorier för grundskolan och 14 för gymnasiet. Utöver kategoriseringen erbjuder Ebban tips, sökfunktioner och en chat för att hjälpa eleverna hitta fram till nästa lästund. Under hösten 2018 drevs projektet med stöd från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Lisi Wahls stiftelse. I slutet av 2018 fanns Ebban i omkring 120 skolor och 13 000 användare runtom i Svenskfinland.

EBBAN FLYTTAR IN HOS SYDKUSTEN

I början av juli 2018 flyttade Ebban in hos Sydkusten. Samtidigt började Ebban produceras som ett samarbete mellan Sydkustens landskapsförbund och Emilda Ab. Både projektledaren Erik Berglund och innehållsansva-

riga bibliotekarien Mikael Gros flyttade in på kontoret i kvarteret Victoria. Flytten öppnar upp för samarbete mellan projektet och Sydkustens övriga verksamhet och ett utbyte av kunskande.

För Ebban var 2018 ett år då projektet gick framåt på många sätt. Antalet titlar i Ebban översteg 20 000 i slutet av 2018. Det är alltså ett välfyllt bibliotek som erbjuds skolorna, speciellt med tanke på att alla böcker alltid är tillgängliga för eleverna. Viktigt för projektet var att också flera finlandssvenska förlag kom med i tjänsten. Förlaget M, Lärum och Svenska litteratursällskapet tillgängliggjorde titlar via Ebban under 2018.

NYA VERKTYG

Ebban utvecklas ständigt, med nya funktioner och verktyg för elever och lärare att använda. En av de stora förändringarna 2018 har varit införandet av gymnasiekategorier i Ebban. 14 kategorier med utvald litteratur

för gymnasiet skall hjälpa både elever och lärare att navigera fram till användbar litteratur som stöd i modermålskurserna. Alla kategorierna kommer med direkta kurskopplingar till läroplanen i modersmål och ger gymnasierna fina vägar in i litteraturen.

Arbete har också påbörjats på nya lärarverktyg som skall hjälpa lärare att följa med läsutvecklingen bland sina elever och också ge dem verktyg att dela enskilda böcker och hela läslistor med eleverna i sin egen klass eller skola.

Utvecklingsarbetet med Ebban fortsätter under 2019 med fokus på lärarverktyg och nya sätt att sporra eleverna vidare i läsningen.

4.3. Berättande

BERÄTTARVERKSAMHET

Muntligt berättande har fortsättningsvis ingått i Sydkustens verksamhet. Framför allt har det handlat om nätverksarbete och informationsspridning. Sydkusten har haft nära samarbete med den fria berättargruppen Berättardynamon, bland annat i samband med världsberättardagen (20.3), VårKultur (16–29.4) och sagodagen (18.10).

Under världsberättardagen deltog gruppen i ordkonstskolans verkstäder och berättade sagor med temat "visa dårar". I samband med VårKultur deltog gruppen i en temavandring på Gamla Malmen i Pargas och under sagodagen deltog Berättardynamon i en sagostund som ordnades i samarbete med Pargas bibliotek.

Sydkusten administrerar facebook-gruppen Storytelling i Svenskfinland, en viktig kanal för informationsutbyte och diskussion kring muntligt berättande.

4.4. Projektet "Skärgårdshistoria med många sinnen"

Under Sydkustens tidigare Leader-finansierade projekt "Levande historia i Skärgårdsmuseer" framkom det att det fortsättningsvis finns ett stort behov av att dokumentera och på olika sätt synliggöra skärgårdens historia. Det finns ännu personer som kommer ihåg och kan berätta om egna upplevelser av livet förr och som kan demonstrera hur man använt gamla föremål. Gruppen minskar dock hela tiden så det är viktigt att ta vara på denna kunskap nu. För att föra kulturarvet vidare till nya generationer är det också viktigt att hitta nya sätt att lyfta fram och presentera områdets historia.

1.3.2018 påbörjades det nya projektet "Skärgårdshistoria med många sinnen". Det nya projektet har som mål att lyfta fram områdets historia genom att använda mångsidiga och moderna presentationsmetoder i de åboländska museerna. Men hjälp av ljudmiljöer, audio-material och filmsnuttar kan man aktivera olika sinnen hos museibesökaren och göra besöket intressantare och mera levande.

Vanliga frågor i museerna är t.ex. hur ett psalmodikon låter, hur det går till att kärna smör eller hur en kastmaskin fungerar. Museerna har inte resurser att demonstrera detta för alla besökare, dessutom är det många föremål som inte tål ett slitage som en kontinuerlig användning skulle innebära. Däremot kan en kort film och ljudinspelningar visa detta för besökarna. Ett museiföremål blir levande när man får se hur det används eller höra hur det låter.

I projektet har vi gjort ett fyrtiotal cirka en minut långa filmer som belyser olika aspekter på livet i skärgården förr och helt konkret visar hur olika föremål har använts. Filmerna laddas upp på webbplatsen historiarum.fi. Via en QR-kod som finns intill föremålen i museerna kan be-

sökaren själv se filmen i sin telefon eller surfplatta. Vissa QR-koder är placerade utomhus så att även besökare som kommer till museiområdet när museet är stängt kan ta del av materialet. Till exempel finns det flera väderkvarnar runt om i Åboland, intill dem kommer det att finnas en QR-kod som leder till en animation om hur väderkvarnar fungerar.

Inom projektet görs också flera ljudmiljöer till museerna. Miniaturmodellen över masugnsområdet i Dalsbruks bruksmuseum får en ljudmiljö. När man står bredvid modellen kommer man att få höra hur det skulle ha låtit om man stod där i början av 1900-talet. Även Pargas industrimuseum och Houtskärs skärgårdsmuseum får ljudmiljöer, och till Skärgårdscentret i Korpoström görs ett s.k. ljudbibliotek med gamla skärgårdsljud. Till exempel kommer där att finnas ljud av skärgårdsfåglar och berättelser om hur vårfågeljakt gick till. Man kommer också att få höra nyhetssändningar från 1940-, 1950- och 1960-talen i gamla radioapparater i åboländska museer. En sensor aktiverar uppspelningen när en besökare kommer i närheten.

Pargas industrimuseum och Nagu sjöfartshus får frågelekar för barn. I industrimuseet får barnen följa i gruvrätts fotspår, på olika ställen i museet får de svara på frågor, teckna, rimma och i Nagu sjöfartshus får de leta efter ett skeppsrå.

I projektets regi har också gemensamma träffar för idéutbyte och diskussion om samarbete och synlighet ordnats. I början av maj åkte en grupp museianställda och hembygdsföreningsaktiva på en studieresa till Uppsala och i oktober arrangerades en ny resa till Stockholm. Resorna gjordes både i fortbildningssyfte och fungerade samtidigt som planeringsresor. Grupperna besökte museer som använder sig av innovativa och intressanta tekniska lösningar som stimulerar besökarnas sinnen på olika sätt. Bland annat besöktes museet Gam-

En ljudvärld i förändring

Förra veckan hölls ett seminarium i Tammerfors om att dokumentera utdöende ljud och presentera dem i utställningar och museer. Seminariet arrangerades av det europeiska projektet "Sounds of Changes".

Jag hade nöjet att delta i seminariet, eftersom vi i vårt projekt "**Skärgårdshistoria med många sinnen**" även utvecklar auditivt material till de åboländska museerna.

Samhället vi nu lever i förändras snabbt, och det betyder att även vår ljudmiljö förändras. Projektet Sounds of Changes dokumenterar förändringen i vårt akustiska landskap, det som kallas "Soundscape". Materialet som nu dokumenteras, d.v.s. ljud som finns omkring oss idag, våra soundscapes, ska kunna användas i framtiden som historisk dokumentation. Projektet påbörjades 2013 då sex museer i Europa började banda in och dokumentera ljud i vårt nutida industrisamhälle. Dessa ljud finns tillgängliga att lyssna på och ladda ner på adressen: www.workwithsounds.eu. I dagsläget finns det ca 800 ljud i databanken.

De flesta ljud vi hör runt om kring oss idag är skapade av människan. Lyssna själv, vad är det för ljud du hör just nu! Inomhus är det förmodligen ljud från ventilationen, belysning, trafiken, eventuellt ljud från andra människor. Utomhus hör man ofta vinden, eventuellt ljud av vatten, fåglar eller övriga djur.

Eftersom människan inte kan fokusera på allt för mycket på en gång väljer vår hjärna vad vi hör, och skapar en tolkning. Det är väldigt individuellt hur vi väljer, det baserar sig på våra tidigare erfarenheter och inläring. Höga plötsliga ljud gör oss alerta för sådana ljud kan vara en fara vi måste uppmärksamma. Hörseln är faktiskt vårt primära sinne för att varna oss för faror. Men ljuden betyder ingenting om vi inte kan sätta dem i ett sammanhang, vi måste förstå och kunna tolka vad

det är vi hör, annars blir det bara meningslöst oljud. Då stänger hjärnan av ljuden, vi noterar dem inte trots att de finns där.

Ljudvärlden finns alltså omkring oss och påverkar oss även fast vi inte är medvetna om det. Ljuden påverkar vårt humör, de triggas minnen och väcker inre mentala bilder. När man hör ljud som man inte har hört på många år väcks sensoriska minnen till liv, ibland även helt kroppsliga minnen. Det här utnyttjas fullt ut i t.ex. skräckfilmer. Självt tyckte jag det var väldigt fascinerande att märka vad som hände i mig när **Lila Heinola** från Rupriikki Media Museum i Tammerfors spelade upp signaturmelodin till barnprogrammet Pikku Kakkonen. Den melodin hörde jag som barn nästan dagligen i många år, men det är nu säkert 30 år sedan jag hörde den. Plötslig var jag det lilla barnet igen...

Rupriikki har utvecklat ett interaktivt ljudmuseum med en massa olika ljud som var vanliga i början av 1900-talet men som nu inte längre hörs. De åker runt till äldreboenden och spelar upp ljuden.

Seminariet handlade även om hur man skulle kunna använda sig mer av ljudmiljöer i våra museer. I museerna finns oftast föremål, fotografier, målningar, ibland även videofilmer eller audioguider, som berättar hur livet tedde sig förr. Mer sällan kan man njuta av en ljudvärld i utställningarna. Men faktum är att utställningar inte bara kan upplevas visuellt utan även audiellt.

Under seminariet fick vi se och höra många exempel på hur man kan skapa ljudvärldar. Ett av de mest intressanta föredragen under seminariet hölls av **John Kannenberg** som har skapat **Museum of Portable Sound**. Det är ett virtuellt museum som inte har online webbuppkoppling. Kannenberg träffar personligen sina kunder någonstans i London,

På bilden ses Lila Heinola presentera ljud med mycket enkel uppspelningsteknik.

det kan vara på ett café, ett annat museum, en pub eller i princip var som helst. Sedan ger han en liten bok och en mobiltelefon till kunden. I boken finns en karta över det virtuella museet med en beskrivning av alla ljud som finns i museet, d.v.s. på telefonen. Sedan får kunden i lugn och ro lyssna på de ljud som finns i museet. Kannenberg berättade att hans tanke med det här museet är att han vill uppmuntra människor till uppmärksamt lyssnande.

Vi lever alltså i en värld där väldigt mycket presenteras för det visuella sinnet. Museer och utställningar är utmärkta ställen där vi även kunde aktivera hörselsinnet med hjälp av ljud eller soundscapes, och på så vis skapa ytterligare en dimension till besöket. Kanske vi t.o.m. kunde minska lite på textmängden som museibesökaren idag ofta får presenteras för sig, och i stället låta besökaren uppleva mer med hjälp av sin hörsel.

Marina Saanila
Projektledare

la Uppsala, Tekniska museet och Medeltidsmuseet under resorna. Under resan utbyttes idéer och man diskuterade gemensamma frågor som synlighet och samarbete.

Projektet förverkligas i nära samarbete med hembygdsföreningar och museer i Åboland. Detaljplanering för de enskilda museerna har gjorts utgående från museets eller föreningens behov och förslag.

Projektet inleddes första mars 2018 och avslutas i augusti 2019 och finansieras via programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020. 70 % av finansieringen beviljas av Leader-gruppen I samma båt- samassa veneessä. Projektet förverkligas inom området för Egentliga Finlands NTM-central. Övriga finansierare är Svenska Kulturfonden, Pargas Lokal-TV r.f., Stiftelsen Martha och Albin Löfgren, Åbolands Skärgårdsstiftelse och sparbanksstiftelsen i Nagu.

4.5. Projektet "Föreningar tillsammans"

Leaderprojektet Föreningar tillsammans genomfördes från 1 september 2016 till 30 juni 2018 i ett område bestående av städerna Esbo, Vanda, Helsingfors och Grankulla. Projektets syfte var att utreda vilka förutsättningar det finns för att bygga ett bredare samarbete mellan föreningar i huvudstadsregionen. En vägledande tanke var att föra en diskussion med föreningarna om hur man kan förstärka invånarnas möjlighet att vara delaktiga i planeringen av det lokala samhället enligt leaderprincipen. Projektet "Föreningar tillsammans" ämnade därför bygga ett nätverk mellan föreningar, företag, privatpersoner och städer.

Paneldiskussion på Föreningar tillsammans slutseminarium

Förutom lokala medborgarmöten i Esbo och Vanda arrangerade man ett större sammanfattande seminarium 6 juni på G18 i Helsingfors. Mötena och slutseminariet hade som funktion att ta fram synpunkter på föreningslivet i huvudstadsregionen, att diskutera tankar om samarbete och om åtgärder för ett livskraftigt och välmående lokalsamhälle. Slutseminariet hade två syften. För det första handlade det om att delge seminariedeltagarna information om hur projektet fortlöpt och vilka resultat som man så här långt kommit till. För det andra ville vi tillföra ytterligare nya perspektiv på en social mobilisering genom att på samma sätt som i tidigare medborgarmöten föra samtal med alla inblandade. Formen för detta samtal var delvis annorlunda än på tidigare möten i och med att vi samlat en panel med olika kompetenser och perspektiv på aktivering inom lokalsamhället.

Medverkande i slutseminariets panel var Mari Pennanen (Svenska studieförbundet), Katja Salojärvi (Norr om stan rf), Riikka von Martens (Martens arkitekter, Guide-

fyren rf) och Niklas Toivakainen (Kammari). Med dessa deltagare försökte vi få med fyra olika perspektiv och kompetenser ur det aktiva lokalsamhället: Mari Pennanen representerade förbundsvärlden, Katja Salojärvi en föreningstyp som möjliggör ett djupare samarbete mellan lokala föreningar, Riikka von Martens företrädde företagarperspektivet och ett bredare samarbete mellan företagare och föreningar, Niklas Toivakainen representerade den yngre generationens sätt att organisera sig i lösare sammanslutningar, mera obundet av det byråkratiska. Som moderator fungerade Björn Wallén.

Projektet Föreningar tillsammans presenterade i sin slutrapport några förslag och rekommendationer för framtiden. Till dessa förslag hör bl.a. att skapa en "help desk" för föreningar, se över strukturerna och hitta modeller för samarbete, skapandet av en webbportal. Föreningar tillsammans slutrapport finns att läsa på Sydkustens webbsida.

4.6. Projektet Digikult

Sedan 2017 har Sydkusten medverkat i det gemensamma projektet Digikult vars syfte är att förädla en rad digitala tjänster för kultursektorn i hela Svenskfinland med hjälp av nya tekniska funktioner som gagnar kulturaktörer och publik samt skapar bättre samordning mellan regionerna i Svenskfinland. Projektverksamheten under år 2018 har resulterat i en samling av digitala tjänster som går under arbetsnamnet Kulturforum.fi och som lanseras i en första version år 2019. Projektet skall förtydliga och underlätta tillgången på informationen om de kulturarbetare som finns i Svenskfinland, utöka kontakter till kulturkonsumenter och utveckla en gemensam evenemangskalender för kultursektorn som omfattar hela Svenskfinland. Också den finlandssvenska

föreningsfloran inbegrips och profileras, vilket ger ett stort mervärde. Projektet är ett samarbete mellan KulturÖsterbotten/SÖFUK som fungerar som huvudman, Luckan och Sydkusten.

4.7. Kulturmöten och samarbeten i Åboland

SAMARBETEN OCH KULTURVERKSAMHET I ÅBOLAND

Sydkusten medverkar i många olika sammanhang inom kulturverksamheten i Åboland. För många satsningar fungerar kontoret i Pargas även som sammankallare och koordinator.

VÅRKULTUR 2018: TEMAT KULTURVANDRA, 16.4–29.4.2018

VårKultur är ett öppet nätverk mellan olika kulturaktörer i Åbo och Åboland. Sydkustens landskapsförbund koordinerar satsningen och väljer årligen nytt tema i samarbete med kultursektorerna i Pargas stad, Åbo och Kimitoön. Temat för VårKultur 2018 var "kulturvandra".

Temat kulturvandra valdes för att lyfta fram olika sätt att kombinera kultur med motion och utveckla nya koncept, nå nya målgrupper och öka tillgänglighet till kulturupplevelser. Målet var att skapa intressanta helheter för olika åldersgrupper där kulturupplevelser kombinerades med motion. Ett annat mål var att lyfta fram nya platser och nya berättelser samt att göra närmiljön in-

Trollskog – VårKultur 2018

tressant och öppna nya perspektiv. Genom satsningen ville vi samla olika aktörer till att gemensamt utveckla möjligheter till kulturella upplevelser i kombination med rörelse i hela regionen.

Programmet för VårKultur blev mycket mångsidigt och brett. I arrangemangen deltog ca 50 olika aktörer; kommuner, organisationer, föreningar, utbildningsarrangörer, projekt och enskilda kulturarbetare. Olika målgrupper beaktades och det fanns flera program som riktades specifikt till barn och barnfamiljer, till ungdomar och till seniorer, även om största delen av programmet var riktat till allmänheten. Totalt deltog närmare 1000 personer i de olika programpunkterna.

KULTURMATCHNING, 10.4.2018, VILLA LANDE I KIMITO

Målet med den så kallade kulturmatchningen är att föra samman kulturaktörer och potentiella arbetsgivare inom fria bildningen och andra sektorer. Denna gång ordnades matchningen i samarbete med Kimitoöns vuxeninstitut och Kimitoöns kommun på Villa Lande i Kimito 10.4.2018. Den tvåspråkiga matchningen inleddes med ett föredrag av bildkonstnär Sara Ilveskorpi. Hon talade kring samfundskonst och gemenskap under rubriken yhteisötaiteilijan työ. Därefter fortsatte eftermiddagen med "speed-dejting", personliga möten mellan kulturfältet och olika institutioner och företag. I matchningen deltog 15 representanter för arbetsgivare och 12 kulturaktörer samt arrangörer. Utvärderingen var mycket positiv och många av deltagarna gladda sig åt nya kontakter och tips och idéer för verksamheten. Sydkusten har ordnat matchningar mellan kulturaktörer och olika sektorer sedan 2011.

KULTURSKOLOR.FI

De föreningar och instanser som verkar i Pargas och som erbjuder grundläggande konstundervisning har under året intensifierat sitt samarbete. Den gemensamma webbplatsen kulturskolor.fi lanserades och diskussioner har under året förts gällande olika samarbeten. Bl.a. deltog kulturskolorna i Ljusfestivalen Lux Archipelago. Gruppen som består av Sydkustens ordkonstskola, Musikinstitutet Arkipelag, Konstskolan Pictura, Åbolands teaterskola, Hantverksskolan Hanttis och Musik- och Bildkonstskolan ArtDur, träffas regelbundet.

SAMARBETE KRING BARNKULTUR I ÅBO OCH ÅBOLAND

Sydkusten har sedan ett antal år tillbaka årligen sammankallat till en träff för barnkulturaktörer i Åbo och Åboland. Målet med mötet har främst varit att se över lägerverksamhet som ordnas för att undvika alltför stora krockar. Även andra gemensamma frågor brukar ventileras, bl.a. behov av ledare och marknadsföring. Mötet i början av 2018 ledde till en ny samarbetsform, inspirerad av temat för VårKultur 2018: kulturvandra. Tillsammans med Luckan i Åbo samt några aktörer ordnades en gemensam "Kulturtur" för åk 5 i Sirkkala skola.

De tre klasserna á 18 elever gick klassvis till olika stationer och delade där upp sig i två grupper. Grupperna testade först på den ena aktiviteten på stationen och bytte därefter aktivitet. Det betydde 10-12 minuter per aktivitet innan det var dags att ta sig vidare till nästa station. Kulturturen var mycket omtyckt av alla parter. De aktörer som deltog i samarbetet genom att ordna verkstäder var Åbo svenska teater, Kashmi Dance Company, UngMartha, Åbo School of Rock, Scoutkåren Pojkarna och Sydkustens ordkonstskola.

19.04.2018

Pröva-på-verkstäder på kulturtur

Årskurs 5 i Sirkkala skola i Åbo bjöds under en förmiddag på en kulturtur med intensiv-verkstäder i bland annat musik, dans, scouting och ordkonst.

Det är imponerande vad man hinner med på 10 minuter! Jag hade aldrig trott att en grupp på nio elever så snabbt skulle kunna välja instrument och spela en låt. En del av eleverna hade inga tidigare erfarenheter av att spela i band, men modigt kastade de sig över trummor, bas, gitarrer och keyboard. Och vips hade de övat in låten Lady in black av Uriah Heep. Det här fick de göra på rockskolan i Åbo under ledning av lärarna **Andreas** och **Jonas**. Låten sjöng i mina öron hela eftermiddagen efter att jag fått vara med på verkstaden.

I en annan verkstad fick eleverna laga sitt eget läppfett – helt utan syntetiska kemikalier. **Elise Hindström** från UngMartha ledde verkstaden och hann också diskutera både städning med naturliga medel och sunda matvanor med eleverna.

Det var Sirkkala skolas alla tre klasser i årskurs 5 som deltog i kulturturen. Föreningar ställde upp med program på tre olika stationer, två aktiviteter per station. I **Aurelia** – Åbo svenska församlings hus – var det **Åbo School of Rock** och **UngMartha** som stod för programmet. I **huvudbiblioteket i Åbo** fick eleverna testa på ordkonst med **Paola Fraboni** från **Sydkestens ordkonstskola** och på några minuter skriva "diamantdikter", d.v.s. dikter på nio ord i form av en diamant. Ute på gården var det **Scoutkåren Pojkarna** som tillsammans med eleverna kokade saft på en trangia. Scoutkårens programchef **Niklas Jylhävuo**ri tyckte att dagen var bra för att eleverna fick möjlighet att upptäcka nya aktiviteter de inte kanske har vetat om tidigare.

Den tredje stationen var på **Åbo Svenska Teater**. Där fick eleverna ta sig en titt bakom kulisserna på teatern med informatör **Maria Olin** som ciceron. De fick också pröva på dans

med **KDC – Kashmi Dance Company**. **Karin Eklund** från KDC kommenterade kulturturen efteråt: "För mig var det roligt att få komma ut och träffa elever och det verkade finnas många som blev intresserade av dans. Speciellt meningsfullt var det att många pojkar fick testa på dans för första gången och bli intresserade. Detta gjorde hoppeligen tröskeln lägre för dem att testa på dans igen."

Det var precis det som var en av målsättningarna med kulturturen: att visa vad som finns, besöka platser där olika kulturverksamheter ordnas, att pröva på, att träffa lärare och ledare och att sänka trösklar. Det var glädjande att märka att alla verkade nöjda. En lärare kommenterade att allt gick smidigt och fungerade bra och en annan att det var bra att det var snabbt, intensivt och innehållsrikt. Alla fick pröva på, men ingen hann bli uttråkad.

Kulturturen ordnades av Sydkesten i samarbete med Luckan i Åbo. Programmet ingick i VårKultur, en återkommande satsning i Åbo och Åboland. Årets tema för VårKultur är kulturvandra och har inspirerat till en mängd olika vandringar och aktiviteter. Bland annat har nya guidade vandringar och koncept utvecklats. Ämnet har inspirerat olika arrangörer att ordna bland annat vandringar på gravgården, nattöppet på ungdomsgården med skräck och skrock, äventyr i sagoskogen, ljudvandringar, konst- och skulpturvandringar, program i museistugor och mycket mer.

Hela programmet finns på www.varkultur.fi och på www.facebook.com/varkultur.

Lena Långbacka
Platschef

MAT OCH KULTUR OCH ÅBOLÄNSK MATKULTUR

Det årligen återkommande åboländska kulturseminariet ordnades i Kimito i Westers trädgård den 26 oktober i samarbete med Svenska kulturfonden. Programmet var mångsidigt och belyste olika infallsvinklar på temat.

Seminariprogrammet innehöll följande inlägg:

Från jord till bord – varför närproducerat?

Helena Fabritius, SLC Åboland

Om finlandssvensk matkultur och inhemska fruktträd

Elise Hindström, UngMartha

Ruoan kulutus murroksessa- kuluttajat haluavat

osallistua ruoan tuotantoon

Johanna Mattila, projekt KulTa

Från kakao till choklad – en lång resa

Paul Reuter, kock och företagare

Maten visar vem du är – om sambandet mellan mat och bild

Fred Andersson, Visual studies, Åbo Akademi

Vad får vi för mat idag? Om kostpolicy och institutionsmat

Birgitta Parikka, kostchef, Kimitoön

Restaurangdag – gemenskap och engagemang

Timo Santala, restaurangdagens grundare, TedxTalks (video på engelska)

Öl – en trendig kulturdryck

Paul Reuter, kock och företagare

I samband med lunchen berättade värdparet på Westers om sina kulturkoncept, bl.a. kulinariska konserter. På eftermiddagen hölls en idéverkstad för konkretisering av idéer för VårKultur 2019. Under seminariet informerade Åsa Rosenberg om möjligheter till bidrag från Svenska Kulturfonden.

KULTURLUNCHER

Sydkusten sammankallar en gång i månaden till kultur-lunch, där kulturaktörer träffas under fria former. I luncherna deltar ca 5–15 personer.

MASKARNAS JUL

Sydkusten var med som samarbetspart till föreningen Teaterboulage i förverkligandet av julkalendern Maskarnas jul. Kalendern var en berättelse indelad i 24 scener eller "luckor" som kunde ses på Gamla Malmen i Pargas under december månad. Varje dag "öppnades" en ny lucka och en kort scen spelades upp, helt gratis.

Manuset var helt tvåspråkigt och berättelsen innehöll många ordlekar och finurligheter som gjorde att det var underhållande även för de vuxna. Julkalendern var en publiksuccé och hade mellan 20 och 100 åskådare per gång.

5. Information och webbtjänster

Arbetet med Sydkustens förnyade webbplats kulminerade under vårvintern så att den förnyade och mobilanpassade sajten kunde lanseras inför förbundsmötet i april 2018. Senare under året diskuterades paketering och marknadsföring av Sydkustens utbildningstjänster och i det sammanhanget förtydligades strukturen på webbplatsen. Under året är målet varit att bättre strukturera både "veckans lyft" – en nyhet som särskilt lyfts fram och veckans blogg, där personalen reflekterar över aktuella frågor.

Mobilanpassning och förnyandet av webbsidor fortsatte under våren och sommaren med ordkonst.fi och sajten kunde öppnas i början av hösten. Vi påbörjade även arbetet med att förnya eftis.fi och klubbar.fi. På hösten beslöts att också logon förnyas innan den nya eftissajten lanseras.

SYDKUSTEN UPPRÄTTHÅLLER FÖLJANDE WEBBPLATSER:

www.sydkusten.fi
www.ordkonst.fi
www.eftis.fi
www.klubbar.fi
www.svenskskola.fi
www.varkultur.fi

PÅ FACEBOOK ADMINISTRERAR SYDKUSTEN FÖLJANDE GRUPPER/SIDOR:

Sydkustens landskapsförbund rf
Sydkustens ordkonstskola
Vårkultur
Produforum Åboland
Storytelling i Svenskfinland

Facebook används även för andra samarbetsgrupper och samarbetsnätverk.

6. Samarbete och nationella uppdrag

Som delägare i Svenska Framtidsskolan i Helsingfors (Practicum) har Sydkusten ett särskilt intresse för andra stadiets yrkesutbildning. Genom en styrelseplats i skolan har vi medverkat till att utveckla Practicum.

Genom regelbunden kontakt med Utbildningsstyrelsen och den svenskspråkiga serviceenheten för undervisningsväsendet inom Regionförvaltningsverket har vi deltagit i såväl bevakning som i utveckling av tjänster på svenska.

I Regionförvaltningsverkets svenska sektion för livslång vägledning i Nyland, LIV-sektionen, har vi medverkat till att utveckla vägledningstjänster på svenska.

Sydkusten har kontinuerligt samarbetat med Svenska Finlands folkting i frågor som berör svensk intressebevakning.

Samfundet Folkhälsan är en viktig samarbetspartner såväl inom Svenska framtidsskolan som inom projekt bl.a. i daghem.

Sydkusten verkar som sekretariat för det svenska utvecklingsnätverket för morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet. Sydkusten representerar Svenskfinland i det nationella utvecklingsnätverket bestående av 15 regionala nätverk vid utbildningsstyrelsen.

Som medlem i Utvecklingscentralen Lärarik fortsätter vi att nationellt utveckla skolans klubbar.

Genom medverkan i styrelsen i den finska intresseorganisationen för ordkonst, Suomen sanataideopetuksen seura, deltar vi i det nationella arbetet för ordkonstens främjande. Sydkusten medverkar också i en kompetensarbetsgrupp inom Förbundet för grundläggande konstundervisning / Taiteen perusopetusliitto (TPO) i egenskap av representant för Föreningen för ordkonstundervisning i Finland r.f.

Sydkusten fungerar som en av upprätthållarna av föreningen Luckan r.f.

Vi har ett aktivt samarbete i olika projekt och medverkar även i utvecklingen av Luckan som organisation.

Bilagor

Arbetsgrupper

REFERENSGRUPPEN FÖR EFTIS- OCH KLUBBVERKSAMHET, MEDLEMMAR (2018):

Sonja Hyvönen specialsakkunnig, Utbildningsstyrelsen (ordförande)
Eva-Lotta Backman-Winqvist, koordinator, Finlands Svenska Idrott
Isabella Franck, Koordinator för eftermiddagsverksamheten, Barnavårdsföreningen i Finland
Carina Kekäle, fortbildningsplanerare, Yrkesakademin i Österbotten
Elise Hindström, verksamhetsledare, Marthaförbundet
(Minna Lindberg) Karin Lassenius, sakkunnig, Finlands Kommunförbund
Anne Lindholm, koordinator för eftis- och klubbverksamheten, Borgå stad
Helena Pulkkinen enhetsansvarig, Folkhälsan Syd
Mirva Sandén branschsekreterare för undervisning, Kyrkans central för det svenska arbetet
Maarit Westerén, informatör, Förbundet Hem och Skola
Monica Martens-Seppelin, utvecklingschef, Sydkustens landskapsförbund (sekreterare)

REFERENSGRUPPEN FÖR EFTIS- OCH KLUBBVERKSAMHET HÖLL MÖTEN 2018:

1.3.2018
19.9.2018

ARBETSGRUPPEN FÖR EFTIS- OCH KLUBBVERKSAMHET HÖLL MÖTEN 2018:

15.5.2108
17.12.2018

DE SVENSKSPRÅKIGA REGIONALA NÄTVERKSTRÄFFARNA FÖR ANSVARSPERSONER INOM EFTIS- OCH KLUBBVERKSAMHETEN HÖLLS ÅR 2018 ENLIGT FÖLJANDE:

24.4	Åbo
3.5 och 30.10.2018	Vasa
23.4 och 23.10.2018	Helsingfors

Kurser och fortbildning, eftis 2018:

SPRÅKETS MÅNGA MÖJLIGHETER, INSPIRATIONS DAGAR

22.3.2018	Borgå	10 deltagare
4.4.2018	Raseborg	9 deltagare

EFTIS MÖTER SKOLA (ORDNADES PÅ TVÅ ORTER, 4 DELKURSER/ORT)

4.11, 30.11.2017, 8.2, och 12.4.2018	Helsingfors/Esbo	14 deltagare
20.1, 15.2, 20.3 och 3.5.2018	Vasa	38 deltagare

INSPIRERANDE MELLANMÅL OCH MAT MED ALLA SINNEN, KURSER 2018

6.2.2018	Helsingfors	14 deltagare
7.2.2018	Pargas	7 deltagare

DELTAGANDE AKTÖRER OCH SAMARBETSPARTER I VÅRKULTUR 2018:

Sydkustens landskapsförbund r.f., koordinatör

Pargas stad, kultursektorn/fritidssektorn

Åbo stad, fritidssektorn

Kimitoöns kommun, kultursektorn

Kimito bibliotek

Sydkustens ordkonstskola

Konstskolan Pictura

Åbo School of Rock

Kashmi Dance Company KDC

UngMartha

Åbolands ungdomsförbund

Åbolands hantverk/Taito Åboland

Yrkesinstitutet Livia

Kurala bybacke

Åbolands litteraturförening

Åbo Akademis bibliotek

Åbo Underrättelser

Pargas Kungörelser

Annonssbladet

Åbo arbis

Kimitoöns vuxeninstitut

Skärgårdens Kombi

Folkhälsan/Kvartersklubben

Åbo turistguider

Skärgårdsguiderna rf – Saaristo-oppaat ry

Sagalunds museistiftelse/Dalsbruks bruksmuseum

Pargas hembygdsförening

Finlands Röda kors, lokalavdelningar i Åboland

Åbo svenska teater

CLL vid Åbo Akademi

Berättardynamon i Pargas

Luckan i Åbo och i Kimitoön

De Ungas Vänner på Ålön

Åbo stads fritidssektor/biblioteket

Aurelia

Scoutkåren Pojkarna

Projekt:

S:t Olav Waterway

Defense Arch

Lights On

Turunmaa, yhteinen kulttuuriympäristö – Åboland, vår gemensamma kulturmiljö

Paraisten polut – Pargas stigar

Enskilda kulturaktörer och företag:

Hans G Hästbacka, bildkonstnär och fågelguide

Victoria Yaroshik, bildkonstnär

Mariella Lindén, författare och berättare

Twotoo – Kaksinen; Arja Maarit Puhakka & Susanne Montag-Wärnä

Marjo Paavola & Henrik Leino

Marjo Paavola & Tove Hagström

Ulla Andersson

Norrgård Stugby, Nagu

Pagan

Lau Nau

Antal deltagare i evenemang under VårKultur 2018

S:T OLAV WATERWAY

16.4	Åbo	20 deltagare
23.4	Korpo	18 deltagare
21.4	Mässa, Åbo	140 portioner smakprover

FÅGELVANDRINGAR

13.4 kl. 06	Söderlångvik	14 deltagare
29.4 kl 07	Kurala bybacke, Åbo	10 deltagare

KIMITOÖNS VUXENINSTITUT

Spring på stig och Ut på gården – annullerades pga få anmälningar

Workshop i kustfotografering 9 deltagare

ÅBO STAD

Dagispromenaderna för att upptäcka närmiljön var väldigt omtyckta, vi fortsätter enligt intresse och min budget på hösten (kanske också med hjälp från kulturmotionsbudgeten).

Deltagar var $15+24+3 = 42$ stycken allt som allt. Två daghem med 4 grupper och en familjevandring.

FOLKHÄLSAN

25.4	Klurigheter i Pargas	15 deltagare
25.4	Åbo kulturvandring	7 deltagare

FILOSOFIPROMENADER

13.4	Pargas	8 deltagare
16.4	Nagu	5 deltagare
13.4	Rimjam, Nagu	30 deltagare
13.4	Gravgårdsvandring, Åbo	18 deltagare
13.4	När döden kommer, Pargas	37 deltagare
13.4	Nattöppet på Wrethalla, Kimito	10 deltagare
14.4	Hembygdsfönstret, Pargas	11 deltagare
15.4	Museivandring, gamla Malmen	19 deltagare
17.4	Kulturtur, åk 5 i Sirkkala skola i Åbo	54 deltagare (tre skolklasser)
18.4	Skiss-promenad, Åbo	6 deltagare
18.4	Edith Södergrans spår, Nagu	16 deltagare
18.4	Matka menneisyteen	6 deltagare
19.4	Skulpturvandring, Åbo	5 deltagare
21.4	Äventyr i Sagoskogen, Pargas	7 familjer deltog
23.4	Rollatorrally, Pargas	38 deltagare (10 rullstolar, några rollatorer)
23.4	Bokhistorisk promenad, Åbo	6 deltagare
25.4	Paraisten luontoreitit tutuiksi – Pargas stigar presenteras, Pargas	ca 90 deltagare
26.4	Älö-åttan, Pargas	ca 50 deltagare
27.4	Trollskogsstigen/Peikkometsän polku, Pargas	97 deltagare
28.4	Familjevandring, Åbo	1 familj

Exakta uppgifter saknas från en del av evenemangen. Uppskattningsvis 150 personer deltog i guidningar, saaristotrail, bildorienteringar, m.fl.

Sydkustens ordkonstskola 2018

ORDVERKSTÄDER VÅREN 2018 (12 GÅNGER/TERMIN)

HUVUDSTADSREGIONEN

		ELEVER	LEDARE
Botby skola åk 2–5	Helsingfors	6	Maja Ottelin
Drumsö skola förskolan	Helsingfors	29	Lotta Sanhaie
Zacharias Topeliusskolan åk 3	Helsingfors	22	Iréne Poutanen
Zacharias Topeliusskolan åk 6	Helsingfors	20	Iréne Poutanen
Haga lågstadieskola åk 2–4	Helsingfors	14	Lotta Sanhaie
Kårböle skola åk 3–4	Helsingfors	15	Lotta Sanhaie
Mårtensdals skola åk 3–4	Vanda	6	Nina Tikkanen
Dickursby skola åk 3–6	Vanda	5	Nina Tikkanen
Storängens skola, tidningsklubb åk 3–6	Esbo	9	Nina Tikkanen
Mattlidens skola åk 4–6	Esbo	7	Nina Tikkanen

VÄSTRA NYLAND

Winellska skolan åk 1–2	Kyrkslätt	12	Petra Norrgård
Winellska skolan åk 3–6	Kyrkslätt	8	Petra Norrgård
Katarinaskolan åk 3–6	Karis	5	Nicole Hjelt
Mikaelskolan åk 3–5	Ekenäs	5	Nicole Hjelt

ÖSTRA NYLAND

BUF, åk 1–2 (gk)	Borgå	4	Filippa Hella
BUF, åk 3–6 (gk)	Borgå	7	Marit Björkbacka
Grännäs skola åk 2–3	Borgå	7	Annica Kellgren
Kyrkoby skola (gk) åk 3–6	Sibbo	8	Malin Fagerström
Söderkulla bibliotek (gk) åk 3–6	Sibbo	5	Lotta Sanhaie
Generalshagens skola åk 1–2	Lovisa	9	Camilla Lindfors

ÅBOLAND

Cygnaeus skolas eftis á 45 min (1)	Åbo	13	Paola Fraboni
Cygnaeus skolas eftis á 45 min (2)	Åbo	12	Paola Fraboni
Åbo bibliotek åk 3–6	Åbo	8	Paola Fraboni
Braheskolans eftis	Åbo	9	Catharina Walldén
Pargas åk 3–5	Pargas	12	Paola Fraboni
Pargas eftis 1 för Malms eftis	Pargas	8	Paola Fraboni
Pargas eftis 2	Pargas	4	Paola Fraboni

Antal elever sammanlagt:

269

ORDVERKSTÄDER HÖSTEN 2018 (12 GÅNGER/TERMIN)

HUVUDSTADSREGIONEN

		ELEVER	LEDARE
Borby skola åk 2-5 (gk)	Helsingfors	12	Maja Ottelin
Drumsö skola förskolan	Helsingfors	36	Lotta Sanhaie
Zacharias Topeliuskolan åk 2 i undervisning	Helsingfors	23	Iréne Poutanen
Munksnäs åk 4 i undervisning	Helsingfors	40	Lotta Sanhaie
Haga lågstadieskola åk 1-2/ Arbis (gk)	Helsingfors	18	Lotta Sanhaie
Haga lågstadieskola åk 3-6/ Arbis (gk)	Helsingfors	13	Lotta Sanhaie
Mårtensdals skola åk 1-2 i undervisning	Vanda	60	Nina Tikkanen
Dickursby skola åk 3-6	Vanda	4	Nina Tikkanen
Storängens skola åk 3-6	Esbo	4	Nina Tikkanen
Mattlidens skola åk 3-6	Esbo	6	Nina Tikkanen

VÄSTRA NYLAND

Winellska skolan åk 1-2	Kyrkslätt	12	Petra Norrgård
Winellska skolan åk 3-6	Kyrkslätt	8	Petra Norrgård
Katarinaskolan åk 3-5	Karis	5	Leona Böckerman
Mikaelskolan åk 3-5	Ekenäs	12	Leona Böckerman

ÖSTRA NYLAND

BUF, åk 1-2 (gk)	Borgå	7	Filippa Hella
BUF, åk 3-6 (gk)	Borgå	7	Marit Björkbacka
Kyrkoby skola åk 3-6 (gk)	Sibbo	4	Ellu Öhman
Söderkulla bibliotek åk 3-6 (gk)	Sibbo	10	Lotta Sanhaie
Generalshagens skola åk 2-3	Lovisa	9	Olli Sirén

ÅBOLAND

Cygnæus skolas eftis á 45 min (1)	Åbo	13	Catharina Walldén
Cygnæus skolas eftis á 45 min (2)	Åbo	13	Paola Fraboni
Åbo bibliotek åk 3-6	Åbo	11	Paola Fraboni
Bokens hus åk 7 i undervisning	Åbo	74	Catharina Walldén och Paola Fraboni
Pargas bibliotek åk 3-6 (gk)	Pargas	9	Paola Fraboni
Skräbböle skola åk 3-6	Pargas	6	Paola Fraboni
Malms skola åk 1-2 (gk)	Pargas	14	Paola Fraboni
Malms skola åk 1-2 (gk)	Pargas	13	Paola Fraboni
Amosparkens skola åk 3-6	Kimitoön	5	Sofia Törnqvist

Antal elever sammanlagt: 443
varav inom skolundervisningen: **233**

Anställda 2018

ORDKONSTLÄRARE VÅREN 2018

Marit Björkbacka	Petra Norrgård
Malin Fagerström	Maja Ottelin
Paola Fraboni	Iréne Poutanen
Filippa Hella	Lotta Sanhaie
Nicole Hjelt	Nina Tikkanen
Annica Kellgren	Catharina Walldén
Camilla Lindfors	

ORDKONSTLÄRARE HÖSTEN 2018

Marit Björkbacka	Lotta Sanhaie
Leona Böckerman	Olli Sirén
Paola Fraboni	Nina Tikkanen
Filippa Hella	Sofia Törnqvist
Petra Norrgård	Catharina Walldén
Maja Ottelin	Elisabet Öhman
Iréne Poutanen	

SMÅBARNSTLÄRARE VÅREN 2018

Paola Fraboni, Carmela Johansson, Maja Ottelin, Iréne Poutanen, Lotta Sanhaie, Annika Sandelin, Beatrice Skaag, Anna Söderström

SMÅBARNSTLÄRARE HÖSTEN 2018

Harriet Abrahamsson (handledare), Maja Ottelin, Charlotta Panzera, Annika Sandelin, Lotta Sanhaie, Beatrice Skaag, Nina Tikkanen

LÄGERLEDARE PÅ FANTASILÄGRET I SIBBO 2018

Petra Norrgård, Maja Ottelin, Iréne Poutanen, Nina Tikkanen, Carolina Wendelin

LÄGERLEDARE PÅ FANTASILÄGRET PÅ KIMITOÖN 2018

Paola Fraboni, Filippa Hella, Maja Ottelin, Iréne Poutanen, Nina Tikkanen

SYDKUSTENS ORDKONSTSKOLAS KURSER 2018

22.5.2018	Lägerledarfortbildning, Helsingfors (7) <i>Iréne Poutanen, Nina Tikkanen</i>
25.8.2018	Läsårets planeringsdag (10) <i>Iréne Poutanen, Maja Ottelin, Monica Martens-Seppelin, Anne Sandström</i>
21–22.9.2018	Utbildning i ordkonstledarskap kurs 1: Fantasi genom lek och språk (11) <i>Ylva Edlund, Kristian Thulesius, Karolina Ginman, Iréne Poutanen</i>
11.10.2018	Lärofortbildning i Jakobstad (18) <i>Maja Ottelin, Iréne Poutanen</i>
12.10.2018	Ordkonstutbildning i Jakobstad (13) <i>Maja Ottelin, Iréne Poutanen</i>
18–19.10.2018	Litteraturfrämjande konferens i Uppsala (35) <i>Monica Martens-Seppelin, Iréne Poutanen</i>
27.10.2018	Språkdag för Helsingfors lärare (20 + 20) <i>Iréne Poutanen</i>
16–17.11.2018	Utbildning i ordkonstledarskap kurs 2: Levande barn- och ungdomslitteratur (12) <i>Maja Ottelin, Maria Lassén-Seger, Catharina Latvala</i>

LILLA ORDBOETS VÄSKOR ÅR 2018

REGION	SKOLA	KOMMUN	ELEVER, UPPSKATTNING
Helsingfors			724
	Drumsö lågstadieskola	Helsingfors	320
	Åshöjdens grundskola	Helsingfors	45
	Staffansby skola	Helsingfors	169
	Haga ls (Hoplaxskolan)	Helsingfors	50
	Kårböle ls (Hoplaxskolan)	Helsingfors	50
	Munksnäs ls (Hoplaxskolan)	Helsingfors	90
Mellersta Nyland			1385
	Storängens skola	Esbo	390
	Smedsby skola	Esbo	120
	Karamalmens skola	Esbo	208
	Winellska skolan	Kyrkslätt	300
	Granhultsskolan	Grankulla	367
Västra Nyland			600
	Kyrkfjärdens skola	Ingå	140
	Västankvarns skola	Ingå	30
	Degerby skola	Ingå	100
	Sjökulla skola	Kyrkslätt	80
	Seminarieskolan	Raseborg	200
	Billnäs skola	Raseborg	50
Östra Nyland			630
	Leppätien koulu	Sibbo	100
	Borgby skola	Sibbo	60
	Södra Paipis skola	Sibbo	50
	Gumbostrands skola	Sibbo	50
	Grännäs skola	Borgå	60
	Söderkulla skola	Sibbo	163
	Gumbostrands skola	Sibbo	50
	Vårberga skola	Borgå	97
Åboland			597
	Sirkkala skola	Åbo	300
	Skräbböle skola	Pargas	60
	Västanfjärds skola	Kimitoön	50
	Träsk skola	Pargas	21
	Dalsbruks skola	Kimitoön	166
Totalt:	29 skolor	11 kommuner	3936 elever

www.sydkusten.fi
